ORTODOKSİA
AHLÂKÎ VE DİNÎ RESALE
Müdürü mes'ul
MELETİOS LUKAKİS
Mahal idare
Tahta Minare, Vodina Sokağı 42
İstanbul – Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΕ΄. — ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1940. — ΤΕΥΧΟΣ 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τὴν 29ην τοῦ μηνὸς ἑωρτάσθη μὲ πανδήμους ἐκδηλώσεις χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἡ 17η ἐπέτειος τῆς Μεγάλης Ἐθνικῆς Ἑορτῆς τῆς Δημοκρατίας.

Καὶ εἶναι δίκαιοι οἱ ἐνθουσιασμοὶ καὶ αἱ ἐξάρσεις τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν ἡμέραν, διότι τὸ Δημοκρατικὸν Πολίτευμα ἔδωκεν εἰς τὸ Τουρκικὸν Ἔθνος ὄχι μόνον τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἐξησφάλισε τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς ἀνέπτυξε τὰς βαθείας καὶ πολλαπλᾶς δυνατότητας αὐτοῦ καὶ καθωδήγησεν αὐτὰς πρὸς γονίμους ἀποδόσεις, διανοῖξαν αὐτῷ εὐρεῖαν τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμόν. Ἐντεῦθεν αἱ κοινωνικαὶ ἐξελίξεις καὶ μεταρρυθμίσεις, αἱ πνευματικαὶ ἀναπτύξεις καὶ ἐξορμήσεις καὶ αἱ εἰς ὅλους τοὺς λοιποὺς τομεῖς τῆς ἐθνικῆς ζωῆς ἐπιδόσεις καὶ πρόοδοι.

Διὰ ταῦτα τὸ Τουρκικὸν Ἔθνος δικαίως ὑπερηφανεύεται διὰ τὸ Πολίτευμα του, τὴν Δημοκρατίαν του, τὴν ὁποίαν ἵδρυσαν οἱ ἐμπνευσμένοι Μεγάλοι Ἄνδρες του καὶ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ἡ ἐσωτερική της δύναμις καὶ ἀξία καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν βαθεῖα πίστις καὶ ἀγάπη τοῦ Τουρκικοῦ Ἔθνους.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, συμμετέχον εἰς τὴν γενικὴν χαράν, ἀπηύθυνε διὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὰ κατωτέρω καταχωριζόμενα τηλεγραφήματα, τὰ δὲ συγχαρητήρια Αὐτῆς διεβίβασε τῷ Ἐξοχωτάτῳ Νομάρχῃ τῆς Πόλεως Δόκτορι Λουτφῆ Κιρδάρ, ἐπισκεφθέντος ἐπὶ τούτῳ Αὐτὸν τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου κ. Ἀδαμαντίου, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Διευθ. τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου τῶν Πατριαρχείων κ. Ε. Μαυρίδου.

ΕΞΟΧ. ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤ. ΙΣΜΕΤ ΙΝΟΝΟΥ

ΑΓΚΥΡΑΝ

Ἐν συγκινήσει βαθείᾳ συμμετέχομεν εἰς τὴν κοινὴν χαρὰν ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς 17ης ἐπετείου τῆς θεμελιώσεως τῆς Δημοκρατίας, ἥτις ἐξύψωσε τὴν Πατρίδα ἡμῶν καὶ διήνοιξεν αὐτῇ τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν δόξαν.

Ἡ χαρμόσυνος αὕτη ἡμέρα παρέχει καὶ πάλιν ἡμῖν τὴν ὡραίαν εὐκαιρίαν ὅπως ἀπευθύνωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι τὰς ἐγκαρδίους συγχαρητηρίους προσρήσεις ἡμῶν καὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν ὑπὲρ τῆς προσωπικῆς εὐτυχίας Αὐτῆς καὶ τῆς εὐημερίας καὶ δόξης τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν Πατρίδος.

29/10/940

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΕΝΙΑΜΙΝ

ΤΩ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩ ΡΕΦΗΚ ΣΑΓΔΑΜ

ΑΓΚΥΡΑΝ

Ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ τῆς Ἐθνικῆς Ἑορτῆς τῆς Δημοκρατίας, πεπληρωμένοι καὶ ἡμεῖς βαθείας χαρᾶς, ἀπευθύνομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι τὰ ἔνθερμα συγχαρητήρια ἡμῶν, εὐχόμενοι ἀπὸ καρδίας ἐνίσχυσιν ἐν τῷ ὑψηλῷ ὑπὲρ τῆς ἐνδόξου Πατρίδος ἡμῶν ἔργῳ Αὐτῆς.

29/10/940

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΕΝΙΑΜΙΝ

ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΦΑΙΚ ΟΖΔΡΑΚ

ΑΓΚΥΡΑΝ

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς μεγάλης Ἐθνικῆς Ἑορτῆς τῆς Δημοκρατίας δραττόμεθα τῆς παρεχομένης ἡμῖν εὐχαρίστου εὐκαιρίας ὅπως ἐκφράσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι τὰς θερμὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις ἡμῶν καὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν ὑπὲρ μακροημερεύσεως Αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῆς ἐνδόξου Πατρίδος ἡμῶν.

29/10/940

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΕΝΙΑΜΙΝ

Καταχωρίζεται κατωτέρω τὸ ληφθὲν ἀπαντητικὸν τηλεγράφημα τοῦ ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

ΡΩΜΑΙΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΒΕΝΙΑΜΙΝ

ΙΣΤΑΜΠΟΥΛ

Εὐχαριστῶ καὶ συγχαίρω.

Ἄγκυρα 30/10/940

ΙΣΜΕΤ ΙΝΟΝΟΥ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ὁ σοφὸς Σολομών, βαθὺς γνώστης τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, συνάμα δὲ καὶ ψυχολόγος ἀκριβής, ἀπεφάνθη ὅτι ἑκάστη γενεὰ ἀνθρώπων ὀφείλει νὰ ἀτενίζῃ καὶ πρὸς τὸ παρελθόν, πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἀπελθόντας. Τὸ μελετηρὸν ὅμως αὐτὸ βλέμμα θὰ ἀφορᾷ μόνον ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἀπὸ θρησκευτικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως διέπρεψαν ὡς ἄνθρωποι ἄρτιοι, ὡς ἐργάται τῆς καθόλου ἀρετῆς, ὡς «δίκαιοι». Αὐτοὺς καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν μετ' ἐγκωμίων· «μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων».

Ὁ μέγας Βασίλειος, θερμὸς κῆρυξ τῶν χριστιανικῶν διδαγμάτων καὶ ἐνθουσιώδης ἐργάτης τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν, πλέκων τὸ ἐγκώμιον τοῦ μάρτυρος Γορδίου, ἐθέσπισε τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς κανόνας τῶν ἐγκωμιαστικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λόγων. «Οὐκ οἶδε, λέγει, τὸ θεῖον διδασκαλεῖον (=ὁ ἱερὸς ναὸς) ἐγκωμίων νόμον, ***ἀλλὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν πεπραγμένων*** ἀντ' ἐγκωμίων λογίζεται». (1)

Αἱ θεμελιώδεις αὐταὶ ἀρχαὶ τῶν ἐγκωμίων πιστῶς καὶ πλήρως ἐφαρμόζονται εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου. Υἱὸς εὐσεβὴς γονέων χρηστῶν· ἡ εὐαίσθητος καρδία του ἐνωρὶς προσεκολλήθη καὶ ἀφωσιώθη τελείως εἰς τὸν θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν θησαυρὸν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ὑπηρέτει εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἄρχοντας ἔχων ὡς σύνθημα ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ στρατιωτικοῦ του καθήκοντος τὸ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις». Κατ' ἐξοχὴν διδάσκαλος τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς κατὰ χριστὸν ζωῆς καθίστα ζωντά, ἀνάγλυφα τὰ διδάγματά του μὲ τὰ ἔργα του· αὐτὰ ἀπεδεικνύοντο πάντοτε πλημμυρισμένα ἀπὸ πίστιν, ἀπὸ ταπεινοφροσύνην, ἀπὸ γενναιότητα καὶ θερμὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. Ὁ ἀληθινὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ τοῦ εἰπόντος «ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» ἠμποροῦσε χωρὶς διά-

(1) «Ἑλληνικὴ Πατρολογία» Migne, τόμ. 31 στ. 492.

ψευσιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐκφράζουσαν ὑπέροχον ἀλληλεγγύην ἀποστολικὴν φράσιν «τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ;» Εἰς ποίαν φωνὴν πάσχοντος καὶ ταλαιπωρουμένου δὲν ἔτεινεν οὖς εὐμενοῦς καὶ συμπαθοῦς ἀκροάσεως; Ὅταν ὁ χριστιανὸς Νέστωρ, μικρόσωμος νεανίας, ὡς ἄλλος Δαβίδ, ἠθέλησε νὰ ἀγωνισθῇ εἰς τὸ στάδιον τῆς Θεσσαλονίκης καὶ νὰ ἀντιμετρηθῇ μὲ τὸν γίγαντα Γολιὰθ Λυαῖον, φίλον τοῦ διώκτου τῶν χριστιανῶν Αὐτοκράτορος Μαξιμιανοῦ, ἔτρεξε πρὸς τὸν τετιμημένον καὶ πεφημισμένον ἅγιον Δημήτριον. Ὁ ἅγιος μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ εἰρημένου Αὐτοκράτορος εἰς τὴν πόλιν τῶν Θεσσαλονικέων εἶχε φυλακισθῇ ὡς χριστιανὸς ἀξιωματικὸς θορυβώδης ὡς ἐκ τῶν ἀρετῶν του καὶ ἑπομένως ἐπικίνδυνος εἰς τὸ εἰδωλολατρικὸν Κράτος. Ὁ ἅγιος προσηύχετο εἰς τὴν φυλακὴν ἀνυψώνων τὰς χεῖρας του εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐδέχθη προθύμως τὸν Νέστορα, τὸν ηὐλόγησε, μετέδωκεν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὴν θαυματουργὸν δύναμιν ἡ ὁποία κατέκλυζεν ὅλην τὴν ἐσωτερικήν του ὕπαρξιν. Ἔχων χαρίσματα διάφορα κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν πρώτων χριστιανῶν τοὺς ὁποίους ἀναφέρει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ του, προφητικῶς εἶπε πρὸς τὸν Νέστορα «καὶ τὸν Λυαῖον νικήσεις, καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσεις». Πράγματι ὁ Νέστωρ κατέρριψε τὸν νέον Γολιὰθ κατὰ γῆς ἄπνουν. Ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ἀγανάκτησις τοῦ Μαξιμιανοῦ ἀπεκεφάλισε τὸν νικητὴν Νέστορα· ἀλλὰ τὸ ξίφος τοῦ διώκτου ἐθανάτωσε καὶ τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον. "Λογχευθεὶς τὴν πλευράν, ὡς λέγει ὁ ὑμνογράφος, ἐμιμήθη τὸν ἐπὶ ξύλου τανυσθέντα.» Ἀπέρριψεν ὅλας τὰς προτάσεις τοῦ ἐπιγείου βασιλέως. «Βασιλεῖ τῶν αἰώνων εὐαρεστῶν, καθὼς ἀναφέρει ἡ ἱερὰ ἀκολουθία του, βασιλέως ἀνόμου πᾶσαν βουλὴν ἐξέκλινε.» Οἱ μάρτυρες ἀπεδείχθησαν ἄνθρωποι ἀνωτέρων ἰδανικῶν, πρὸ τῶν ὁποίων ὁ θάνατος δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν. Μὲ τὴν ἠθικὴν τελειότητα ἀνέβησαν εἰς τὴν ἀνωτάτην πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀκρώρειαν ὅπου τίποτε θεωρούμενον ὀδυνηρὸν ἐπὶ τῆς γῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς φθάσῃ καὶ νὰ τοὺς ἐπηρεάσῃ. Καὶ ὁ ἅγιος Δημήτριος εἰς τὴν ἰδικήν του περίπτωσιν ἠμποροῦσε νὰ ἐπαναλάβῃ ὅ,τι εἶπεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος διὰ τὸν ὁδηγὸν τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Κυρίου Μωϋσέα «μείζονα πλοῦτον ἡγήσατο τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνεδισμὸν τοῦ Χριστοῦ». Εἶχε διαρκῶς ἐστραμμένα τὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς του πρὸς τὸν μέγαν Ἐσταυρωμένον τοῦ Γολγοθᾶ. Εἰς τὰ βάθη τῆς ὁσίας καὶ γενναίας ψυχῆς του ἀντηχοῦσαν τὰ λόγια τοῦ Θεανθρώπου «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράττω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι» καὶ «εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσι.»

Θανατωθεὶς ὁ μέγας Δημήτριος ἐστεφανώθη μὲ τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Ζῇ δὲ μετὰ θάνατον καὶ ἐν τῷ μυστηριώδει πνευ-

ματικῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐν τῷ οὐρανῷ ἰδιαιτέρως τετιμημένος μεταξὺ τοῦ χοροῦ τῶν καλλινίκων μαρτύρων συμψάλλων μετ' αὐτῶν τὸ δαβιτικὸν «χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου» καὶ τὸ τῆς Ἀποκαλύψεως «μακάριοι οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες». Ἐν τῇ γῇ δὲ διδάσκων ἐσαεὶ μὲ τὰ ἔργα του, μὲ τὸν βίον καὶ τὰ μαρτύριά του. «Ὁ ἀξιοθαύμαστος ἐν τοῖς ἀθλοφόροις ἅγιος Δημήτριος» ἐτιμήθη ἐγκαίρως καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του Θεσσαλονικέων (2) κηρυχθεὶς πολιοῦχος καὶ προστάτης τῆς Θεσσαλονίκης. Ἤδη κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα ἔκτισαν ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Τὴν ὁριστικήν του μορφὴν ὁ ναὸς προσέλαβε κατὰ τὸν ἕβδομον αἰῶνα. Εἶδον εἰς τὴν γενομένην «ἀναστύλωσιν τοῦ παλαιοῦ ναοῦ» καέντος κατὰ τὸ 1917 τὸ μέγα μωσαϊκὸν μὲ ὁλοσώμους τοὺς δύο «κτίστας» (κτήτορας) τοῦ ναοῦ ἔχοντας εἰς τὸ μέσον ἐπίσης ὁλόσωμον τὸν ἅγιον Δημήτριον. (3) Τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου ἦτο ἐναποτεθειμένον εἰς κιβώριον ὑποκάτω τοῦ ἱεροῦ βήματος. Τώρα δεικνύουν ἀλλαχοῦ τὸν τάφον καὶ τὸ λείψανον τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ ὁ προσκυνητὴς ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου καὶ τὰ λείψανα καὶ τὸν τάφον ἀναπολεῖ τὰ λόγια τῆς «ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς» τῆς Σμυρναϊκῆς Ἐκκλησίας (ἔτος 168) ἀναφερούσης τὰ ἑξῆς περὶ τῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης. «Τοὺς δὲ μάρτυρας ὡς μαθητὰς καὶ μιμητὰς τοῦ Κυρίου, ἀγαπῶμεν ἀξίως, ἕνεκα εὐνοίας ἀνυπερβλήτου τῆς εἰς τὸν ἴδιον βασιλέα καὶ διδάσκαλον... Οὕτω τε ἡμεῖς ὕστερον ***ἀνεχόμεμενοι τὰ τιμιώτερα λίθων πολυτελῶν καὶ δοκιμωτερα ὑπὲρ χρυσίον ὀστᾶ αὐτοῦ,*** ἀπεθέμεθα ὅπου καὶ ἀκόλουθον ἦν. Ἔνθα ὡς δυνατὸν ἡμῖν συναγομένοις ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ παρέξει Κύριος ἐπιτελεῖν τὴν τοῦ

---

(2) Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου δὲν ἐγενικεύθη ἀμέσως. Ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον, ὡς συνέβη καὶ διὰ τὴν μνήμην πολλῶν ἁγίων καὶ μαρτύρων, εἶχε τοπικὸν χαρακτῆρα. Ὁ Αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ἐν τῇ νεαρᾷ αὐτοῦ τῇ ἐκδοθείσῃ κατὰ τὸ 1166 τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου κατατάσσει μεταξὺ τῶν ἀπὸ μέρους ἀπράκτων ἡμερῶν. Δὲν ἦτο δλδ. ἑορτὴ παντελοῦς ἀργίας. Εἰς χειρόγραφα εὐαγγέλια τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ὡς ἔχω ὑπ' ὄψιν ἓν τοιοῦτον τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης Παρισίων, κατὰ τὴν 26 Δεκεμβρίου ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ἀναφέρεται εὐαγγελικὴ περικοπὴ οὐχὶ τοῦ Ἁγίου ἀλλὰ τοῦ σεισμοῦ.

(3) Τὴν ψηφιδωτὴν εἰκόνα κατεσκεύασαν οἱ Θεσσαλονικεῖς κατόπιν ἀπαλλαγῆς τῆς πόλεώς των ἀπὸ μιᾶς πολιορκίας. Ἔγραψαν δὲ κάτωθεν τῆς εἰκόνος τὸ ἑξῆς σωζόμενον ἐπίγραμμα. «Κτίστας θεωρεῖ τοῦ πανενδόξου δρόμου—ἐκεῖθεν ἔνθεν μάρτυρος Δημητρίου— τοῦ βάρβαρον κλύδωνα βαρβάρων στόλου —μετατρέποντος καὶ πόλιν λυτρουμένου."

μαρτυρίου ***αὐτοῦ ἡμέραν γενέθλιον***, εἴς τε τῶν προηθληκότων μνήμην, καὶ τῶν μελλόντων ἄσκησίν τε καὶ ἑτοιμασίαν». (4)

Ὁ διανοούμενος ἐπισκεπτόμενος τὰ πάνθεα διαφόρων μεγαλουπόλεων τῆς Εὐρώπης πρὸ τῶν λειψάνων τῶν μεγάλων συγγραφέων ἢ μεγαλοφυῶν κατακτητῶν καταλαμβάνεται ἀπὸ αἰσθήματα θαυμασμοῦ καὶ συγκινήσεως ἀλλὰ καὶ μελαγχολικῆς φιλοσοφίας. Πρὸ τοῦ πραγματικοῦ ἢ ὑποτιθεμένου τάφου τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἐν τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ φερωνύμῳ του ναῷ κατακυριεύεται ἀπὸ ἀνώτερα αἰσθήματα ποὺ ἀνήκουν εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ θείου καὶ Ἀπείρου, ὅπου βλέπει τὸν ἄνθρωπον οὐχὶ φθαρτὸν καὶ θνητὸν ἀλλ' ἄφθαρτον καὶ ἀθάνατον. Εἰς τὸν τάφον ἐκεῖνον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου προσευχόμενος ὁ χριστιανὸς ψιθυρίζει τὰ λόγια τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. «Ὁ ἁψάμενος ὀστέων μάρτυρος, λαμβάνει τινὰ μετουσίαν ἁγιασμοῦ ἐκ τῆς ἐν τῷ σώματι παρεδρευούσης χάριτος." (5)

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

(4) Κεφ. 17—18. Ἑλλ. Πατρολογία Migne τόμ. Ε'.

(5) Ἑρμηνεία εἰς τὸν 115 ψαλμόν. Ἑλλ. Πατρολογία Migne τόμος 30 στ. 112.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΣΣΙΤΙΑ

Ἡ μεγαλυτέρα τραγῳδία εἶναι ὁ πλούσιος νὰ ἀτενίσῃ τὸν πτωχόν, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔφαγε τὸν νηστικόν. Ἔτυχε νὰ εὑρεθῶ εἰς σχολεῖα τὴν μεσημβρίαν. Εἶναι ἀφάνταστον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον γίνεται εἰς αὐτά. Τὸ εὔπορο παιδί, κάθεται, ἀνοίγει τὸ δέμα του καὶ τρώγει εἰς τὴν τράπεζαν. Τὸ πτωχὸ δὲν κάθεται, ἐντρέπεται, δὲν ἔχει πετσέτα, φαγητό, τρώγει ἕνα κομμάτι λάχανο ὠμὸ μὲ τὸ ξηρὸ ψωμί του, στριμωχμένο ὄπισθεν τοῦ διαδρόμου.

***

Ἀλλὰ σήμερον ἤρχισαν νὰ ὀργανώνωνται συσσίτια εἰς διαφόρους περιφερείας. Τώρα μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους τὸ ἱερὸν αὐτὸ ἔργον ἀφήνει νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ καπνὸς τῶν ὁλονὲν πολλαπλασιαζομένων ἑστιῶν του. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἱδρυθοῦν καὶ συσσίτια ὄχι μόνον μαθητικά, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς πτωχούς, ἰδίως διὰ τὰς μαστιζομένας ἀπὸ τὴν πενίαν οἰκογενείας τῶν στρατευομένων, διὰ νὰ εἶναι αὐτοὶ ἀπερίσπαστοι εἰς τὴν ὑψηλὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος καὶ τὰ τέκνα των νὰ εὐλογοῦν τὴν ὁλότητα.

***

Ἕνα στάδιον νὰ ἀναβῇ κανείς, νὰ βαδίσῃ εἰς τὴν τελειότητα, νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ κόσμου. Τρία πράγματα κάμνων ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἁρμονίαν. Πρῶτον: ἀφοσιούμενος εἰς τὸ καθημερινὸν ὁποιονδήποτε ἔργον του, μὲ ἐπιμέλειαν, μὲ τάξιν, μὲ τελειότητα. Δεύτερον: ἀφοσιούμενος εἰς τὰ ἰδικά του πρόσωπα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ τὸν κάμῃ νὰ ἔχῃ πάντοτε ἐνώπιόν του ἕνα κομμάτι αἰθρίου οὐρανοῦ. Καὶ τρίτον: ἀγαπῶν καὶ βοηθῶν τὸν πλησίον του.

***

Διὰ τὸ τελευταῖον αὐτὸ ὁμιλεῖ θαυμάσια τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ὁ Θεὸς ἀποκολύπτεται ὡς ἀγαθότης, ὡς ἀγάπη. Πολλὰ πράγματα εἰς τὴν γῆν μᾶς παραμυθοῦν καὶ μᾶς στέλλουν ἕνα διάγγελμα τῆς θείας καλωσύνης. Αὐτὴ ὑπάρχει ὀπίσω ἀπὸ κάθε βλέμμα τὸ ὁποῖον μᾶς χαμογελᾷ εἰς τὴν δυστυχίαν μας, εἰς κάθε γλυκὺν τόνον μουσικῆς, πτηνοῦ, ἢ ἀνθρωπίνης μελῳδίας, ἡ ὁποία μᾶς παρηγορεῖ, εἰς τὴν λάμψιν τῶν ἄστρων, εἰς τὰς κανδήλας τῶν λουλουδιῶν. Τὸ διάγγελμα τὸ ὁποῖον ἐξαποστέλλουν

ὅλα αὐτὰ εἶναι ὡσὰν νὰ μᾶς λέγῃ, ὅτι ποτὲ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ χαμένος, ὅτι κάθε ἄνθρωπος δύναται νὰ γίνῃ συνεργάτης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητος, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὸ βάθος τῶν πραγμάτων.

***

Ἡ οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τινὸς εἶναι νὰ βοηθήσωμεν τὸν πλησίον. Τὸ κριτήριον μὲ τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς κρίνῃ εἰς τὴν Δευτέραν Παρουσίαν εἶναι, ἐὰν ἐδώκαμεν εἰς τὸν πεινῶντα νὰ φάγῃ καὶ ἐὰν ἐνεδύσαμεν τὸν γυμνόν. "Τὸ χέρι τοῦ πτωχοῦ ὁ ὁποῖος δέχεται τὴν φιλανθρωπίαν μας εἶνε βωμὸς ὅπου τελοῦμεν ὑψηλὴν μυσταγωγίαν.

Ὁ Χριστὸς εἶπε τὰ δυνατὰ ἐκεῖνα: «Ὄχι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μοὶ λέγουν: Κύριε Κύριε, δὲν θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.» Αἰσθήματα καὶ λόγοι εἶναι πολὺ ὀλίγον πρᾶγμα, διὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὸν Χριστόν. «Διατί μοῦ λέγετε—λέγει—Κύριε Κύριε, καὶ δὲν κάμνετε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διατάσσω; Θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μονάχα ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κάμνει τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου. Μὲ ἀγαπᾶτε σημαίνει νὰ γνωρίσητε καὶ νὰ τηρήσητε τὰς ἐντολάς μου.» Θά μοι εἴπητε κάποτε: «Μαζί Σου ἐφάγαμεν καὶ ἤπιαμεν, ἐδίδαξες εἰς τὰ δημόσια μέρη μας.» Θὰ σᾶς ἀπαντήσω: "Δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποῦ εἶσθε. Φύγετε ἀπ᾽ ἐμοῦ σεῖς οἱ ὁποῖοι ἐργάζεσθε τὴν ἀδικίαν" Πολλοὶ θὰ εἴπουν εἰς τὸν Χριστόν: "Κύριε, Κύριε, δὲν ἐπροφητεύσαμεν εἰς τὸ ὄνομά Σου, καὶ δὲν ἐκάμαμεν τόσα θαύματα;" Θὰ τοὺς ἀπαντήσω, λέγει: "Δὲν σᾶς γνωρίζω. Ἀπομακρυνθῆτε ἀπ᾽ ἐμοῦ ὅσοι ἐργάζεσθε τὴν ἀδικίαν."

***

Εἶναι δὲ μεγάλη ἀδικία νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ βοηθήσῃ τὸν πλησίον, καὶ νὰ μὴ τὸ κάμνῃ. Εὑρισκόμεθα εἰς ἐποχὴν ὅπου ἀνοίγεται εὐρὺ τὸ στάδιον τῆς κοινωνικῆς δράσεως. Ὑπάρχουν ψυχαὶ αἱ ὁποῖαι κινδυνεύουν νὰ χαθοῦν. Δὲν πρέπει νὰ τὰς ἐγκαταλείψωμεν. Πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν νὰ τὰς σώσωμεν. Εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μας συχνὰ ἀκούομεν τὴν κραυγήν: "Σώσατε τὰς ψυχάς μας! Χανόμεθα! Βοήθειαν!"

Ὅσοι ἀφοσιωθοῦν εἰς τὸ ἔργον τῆς κοινῆς σωτηρίας μὲ ἀγάπην θὰ πάρουν τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος εἶπε: "Σπλαγχνίζομαι τὸν ὄχλον." — ὁ ὁποῖος εἶπεν: "Ὁ θερισμὸς εἶναι πολύς. Παρακαλέσατε τὸν Κύριον νὰ στείλῃ ἐργάτας." — ὁ ὁποῖος εἶπεν: "Ἔλθετε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, εἰσέλθετε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, διότι ἐπείνασα, καὶ μοὶ ἐδώκατε νὰ φάγω." — ὁ ὁποῖος εἶπεν: "Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκάματε εἰς ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μικρούς, εἰς ἐμένα τὸ ἐκάματε".

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΨΗΦΙΔΩΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΓΟΝΥΠΕΤΟΥΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Ἡ "Ὀρθοδοξία" ἐφιλοξένησεν εἰς δύο τεύχη της—Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου 1940— μελέτην τοῦ Κου Καραβίου Γρίβα φέρουσαν τὸν τίτλον "Τίς ὁ ἐν τῷ μωσαϊκῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰκονιζόμενος γονυπετὴς Αὐτοκράτωρ;"

Τὸ ζήτημα τὸ ἀφορῶν τὴν ταυτότητα τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ εἰκονιζομένου ἐπὶ τῆς ἐκ ψηφιδωτῶν παραστάσεως τῆς ἀποκαλυφθείσης ὑπεράνω τοῦ τυμπάνου τῆς "βασιλικῆς πύλης" τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἀνεκινήθη, ὡς γνωστόν, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀποκαλυπτικῶν ἐργασιῶν τῶν διεξαχθεισῶν ὑπὸ τοῦ Fossati. Κατὰ τὰς ἐργασίας ταύτας ὑπὸ τὸ στρῶμα τῆς ἀσβέστου εὑρέθη ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος καλλιτεχνικὴ παράστασις τῆς ὁποίας ἀντιγραφὴν ἐδημοσίευσε κατὰ τὸ 1854 ὁ Γερμανὸς Salzemberg. Καὶ κατὰ τὸ 1680 ὁ Ὁλλανδὸς Cornélis de Bruyn εἶδεν ἀποκεκαλυμμένην τὴν εἰρημένην παράστασιν κεκαλυμμένην δὲ δι' ἀσβέστου κατὰ τὸ 1690 ὁ Du mont καθὼς ἀναφέρουν ἀμφότεροι εἰς σχετικά των συγγράμματα. (1)

Ἀντικείμενον συζητήσεων καὶ νέων πραγματειῶν ἐγένετο ἡ ἐν λόγῳ ψηφιδωτὴ εἰκὼν ἐπ' ἐσχάτων ἐξ ἀφορμῆς τῶν νέων ἀποκαλυπτικῶν ἐργασιῶν τοῦ γνωστοῦ ἀνὰ τὰς πυκνὰς φάλαγγας τῶν σημερινῶν Βυζαντινολόγων κ. Thomas Whittemore Εἶναι γνωστὰ τὰ δύο ὑπομνήματα τοῦ Ἀμερικανοῦ τούτου σοφοῦ τὰ σχετικὰ πρὸς τὰ ἐκ νέου ἀποκαλυφθέντα μωσαϊκὰ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ἡ ἐργασία τοῦ Whittemore εἶναι συστηματικωτέρα ἀπὸ τεχνικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως ἀπὸ τὰς προηγουμένας τοιαύτας τοῦ αὐτοῦ εἴδους. Παρεξηγήθη δὲ ἀδίκως ὑπό τινων ὁ ἐνθουσιώδης ἐρευνητὴς τῶν βυζαντινῶν μνημείων ὅταν κατεκρίθη ὡς ἐμφανιζόμενος τὸ πρῶτον δῆθεν ἀποκαλύπτων καὶ βλέπων καὶ μελετῶν μωσαϊκάς τινας παραστάσεις τῆς Ἁγίας Σοφίας μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος. Ὁ Μ. Ic. N.

(1) J. Ebersolt, «Constantinople byzantine et les voyageurs du Levant» σ. 161 καὶ 167.

ἀναφέρει ἀρκετὸν ἀριθμὸν Εὐρωπαίων περιηγητῶν διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του ὅτι καὶ ἄλλοι πρὸ τοῦ κ. Whittemore εἶδον τὴν εἰκόνα τὴν παριστάνουσαν τὸν γονυπετῆ Αὐτοκράτορα καὶ ὅλον τὸ σχετικὸν σύμπλεγμα. Ἀλλ' ὁ κ. Whittemore τὴν γνώμην του τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ γονυπετοῦς Αὐτοκράτορος κατὰ μέγα μέρος στηρίζει ἐπὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ρώσσου Ἀρχιεπισκόπου Νοβογορόδου Ἀντωνίου ἐπισκεφθέντος τὴν Ἁγίαν Σοφίαν κατὰ τὸ 1200 καὶ ἰδόντος σὺν ἄλλοις καὶ τὴν ὑπὸ κρίσιν παράστασιν. Ὁ κ. Μ. Ic. Ν. ἀναφέρει τὰ ἀποσπάσματα τῶν περιηγητῶν χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Jean Ebersolt τὸ ὁποῖον ἐσημείωσα ἤδη ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατὰ λέξιν ἀντέγραψεν αὐτά.

Ὁ Ἀμερικανὸς Βυζαντινολόγος μελετήσας διαφόρους ἐξεικονίσεις τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἐν νομίσμασιν ἢ ἀλλαχοῦ ἀποτετυπωμένας, λαβὼν δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ ὅσα σχετικὰ πρὸς τὴν ἐκ μωσαϊκῶν παράστασιν ἀναφέρουν οἱ βυζαντινοὶ συγγραφεῖς καὶ οἱ περιηγηταὶ ἐσχημάτισε τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ γονυκλινὴς Αὐτοκράτωρ εἶναι Λέων ὁ Σοφός, υἱὸς τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, ὁ ἐπικληθεὶς καὶ "Ἁγιοστεφανίτης" διότι ὁ πατὴρ αὐτοῦ τετραετῆ ὄντα ἔστεψεν ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν θέσας εἰς τὴν κεφαλήν του τὸν ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ φυλασσόμενον ἅγιον στέφανον τῆς Θεοτόκου.

Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Ἀμερικανοῦ ἐρευνητοῦ ἀποπειρᾶται νὰ ἐνισχύσῃ καὶ ἔν τισι—ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν τῆς κατασκευῆς—νὰ τροποποιήσῃ ὁ κ. Κ. Κ. Γρίβας. Πρὸς τοῦτο ἀναφέρει διάφορα χωρία τῆς Βασιλείου Τάξεως, τοῦ Κωδινοῦ, τοῦ Τζέτζη, τοῦ Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης, τοῦ εὐχολογίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. ἄ. Διὰ τῶν χωρίων τούτων προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ πέμπτη πύλη τοῦ ἐσωνάρθηκος τῆς Ἁγίας Σοφίας εἶναι ἡ λεγομένη ὡραία καὶ βασιλική. Οἱ στίχοι τοῦ Τζέτζη ἀναφέρουν μεταξὺ ἄλλων τὰς φράσεις "***τῷ βασιλεῖ τῷ Λέοντι καὶ σοφῷ γεγραμμένοις, ἄνω τῆς πύλης τῆς σεπτῆς καλῶς λελαξευμένοις.***" Ἀσχοληθεὶς παρεμπιπτόντως μὲ τὸ ἴδιον θέμα ὁ Αὐγουστινιανὸς Père V. Laurent καταλήγει εἰς τὸ ἀκόλουθον συμπέρασμα. "ἡ ὕπαρξις εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς ὡραίας πύλης μαρτυρεῖται ὀλίγον πρὸ τοῦ 1138 (ὁ Τζέτζης ἀπέθανε κατὰ τὸ 1138), καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1200 καὶ 1388· καθότι ὡς μανθάνομεν ἐκ κειμένου ἀνεκδότου ὁ Πατριάρχης Νεῖλος ἀπέθανε τῇ 1 Φεβρουαρίου τοῦ 1388, τὸ δὲ λείψανον αὐτοῦ ἀπέθηκαν —καὶ ἴσως αὐτὴ ἦτο ἡ συνήθεια ὡς πρὸς τοὺς ἀποθνήσκοντας πατριάρχας πρὸ τῆς τελετῆς τῆς κηδείας των—ἀντικρὺ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Ὡραιοπυλίτου."

---

(2) Echos d'Orient ἔτος 1936 σ. 104, 105.

Ὀφείλω ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου σημείου νὰ παρατηρήσῳ ὅτι ἡ κατάθεσις τῶν λειψάνων τῶν ἀποθνησκόντων πατριαρχῶν ὑπέστη ἐξέλιξιν τινα. Μετεφέρθη ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τοῦ ναοῦ εἰς τὸ ἄλλο. Κατὰ τὸ ἔτος π. δ. χ. 552, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου, ἀποθανόντος τοῦ πατριάρχου Μηνᾶ τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐτέθη ***ἐν τῷ ἱερῷ βήματι.*** Ἡ ἐκλογὴ τοῦ διαδόχου του Εὐτυχίου ἐγένετο ἀποκειμένου τοῦ λειψάνου τοῦ Π)χου Μηνᾶ ἐν τῷ ἱερῷ βήματι.

Ὁ Χριστὸς ἐπωνομάσθη "Ὡραιοπυλίτης" ἐκ τῆς Ὡραίας Πύλης καθὼς τοῦτο συμβαίνει συνηθέστατα ὡς πρὸς τὰς εἰκόνας ἰδίως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας. Ἐν τούτοις ὁ μνημονευθεὶς Καθολικὸς προσθέτει τὰ ἀκόλουθα. "Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου Νοβογορὸδ ἀναφερόμενα εἶναι ξένα πρὸς τὸ ζήτημα καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν αὐτὰ ***διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ βασιλέως τοῦ διακόσμου τοῦ ἐσωνάρθηκος.*** Ἀναφέρεται εἰς ἄλλην παράστασιν, ἡ ὁποία ἐὰν ἔτι ὑφίσταται ὑπὸ στρῶμά τι ἀσβέστου θὰ προκαλέσῃ θόρυβον εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν καὶ λογοτεχνικὸν Landerneau" (=θόρυβος πολὺς καὶ περιέργεια διὰ πράγματα μικρᾶς σπουδαιότητος.)

Ὁ Laurent ἀναφέρει διαφόρους γραφὰς τοῦ γαλλικοῦ κειμένου τῆς περιηγήσεως τοῦ Ἀντωνίου· ἀντὶ π. δ. χ. sur les côtés des Portes célestes" ὑπάρχει ἡ γραφὴ sur les côtés des portes. Τὴν διαφορὰν τῆς γραφῆς ταύτης ἐξασθενοῦσαν κάπως τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀντωνίου παραλείπει ὁ κ. Γρίβας. Ἄλλως τε νεώτεραι ἔρευναι ἀποδεικνύουν μᾶλλον ὅτι οἱ στίχοι τοῦ Τζέτζη εὑρίσκοντο οὐχὶ ἄνωθεν τῆς βασιλικῆς πύλης τοῦ ἐσωνάρθηκος.

Προκειμένου περὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης (3)

---

(3) Καταχωρίζω ἐνταῦθα τὸ πρωτότυπον κείμενον τοῦ Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ τλθ´

Περὶ τῆς ἐν τῷ Νάρθηκι Λιτῆς, καὶ τῶν λοιπῶν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ λιτανειῶν

Αὕτη δὲ ἔξωθεν ἐν τῷ Νάρθηκι κατά τε Σάββατον γίνεται, καὶ ἐν ἑορταῖς... τότε μὲν οὖν ἐν τῷ Νάρθηκι ποιούμεθα τὰς Λιτάς, ὅτι κάτω καὶ εἰς τὴν ἡμῶν ἐσχατιὰν ἐληλυθεν ὁ Σωτήρ, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν ἱλεώμεθα. Καὶ ὡς πρὸ τῶν οὐρανίων πυλῶν τῶν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ἑστῶτες καθικετεύομεν. Οὐ γὰρ ἄξιοι ἀτενίσαι εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, εἰμὴ ἐπανελθόντες βοήσομεν, τὸ ἡμάρτομεν, ὅτε καὶ αὐτὸς ἐξελθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ προαπαντήσας εὐσπλάγχνως ἐναγκαλίσεται. Τοῦτο οὖν τὸ πρὸ τῶν πυλῶν ἱκετεύειν, καὶ τὸν ἱερέα προσεύχεσθαι, τὸ τὸν ἐδὲμ ἡμῖν καὶ τὸν οὐρανὸν ἐκδυσωπεῖν ἀνοιγῆναι σημαίνει, μᾶλλον δὲ τὰ θεῖα σπλάγχνα ἃ δεινῶς ἡμεῖς καθ' ἡμῶν ἀπεκλείσαμεν. Ἱσταμένων οὖν ἡμῶν ἔξωθεν, ψάλλονται τὰ συνήθη...

ἔπρεπε νὰ ἀναφέρῃ οὐχὶ μετάφρασιν ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρωτότυπον κείμενον, ἀφ' οὗ πρόκειται νὰ καθορισθῇ σαφῶς ἡ ὀνομασία ἑνὸς διαμερίσματος ἢ μιᾶς πύλης τοῦ περιωνύμου ναοῦ ἐκ δὲ τοῦ καθορισμοῦ τούτου ἐξαρτᾶται ἐν μέρει ἡ ἀπόδειξις τοῦ θέματος.

Καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις σχετικαὶ πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ γονυπετοῦς Αὐτοκράτορος φαίνονται ἐξησθενημέναι. Προκειμένου περὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τοῦ ἀντλουμένου ἐκ τούτου ὅτι εἰκόνες τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἀποτετυπωμέναι ἐν νομίσμασιν ἢ ἐν μεταλλείοις τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ὁμοιάζουν πρὸς τὸν γονυπετῆ Αὐτοκράτορα τοῦ μωσαϊκοῦ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, ὡς ἤδη παρετήρησεν ὁ Γερμανὸς Schneider, τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ ἐξίσου ἰσχύει καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ γονυπετὴς Αὐτοκράτωρ εἶναι ὁ Βασίλειος ὁ Μακεδών. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Whittemore καθ' ὃ ὁ υἱὸς τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ Κωνσταντῖνος ὁ ΣΤ' ἀναφέρων τὰ κτίσματα Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος παραλείπει τὴν ἐκ ψηφιδωτῶν παράστασιν ταύτην ἔχει βεβαίως σημασίαν ἀλλ' ὄχι καὶ δύναμιν ὁλοτελῶς ἀποδεικτικήν. Ὁ Γεώργιος ὁ Κεδρηνὸς ἐν τῷ Β' τόμῳ (ἔκδ. Βόννης σ. 237—240) ἀναφέρει λεπτομερῆ κατάλογον τῶν ναῶν τοὺς ὁποίους Βασίλειος ὁ Μακεδὼν εἴτε ἐκ βάθρων ἀνῳκοδόμησεν εἴτε ἐπεσκεύασεν εἴτε ἐκαλλώπισε. Περιγράφων δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ ἰδίου βασιλέως γενομένην στερέωσιν τῆς δυτικῆς ἀψῖδος τῆς Ἁγίας Σοφίας "εἰς πολλὰ διαρραγεῖσαν καὶ πεσεῖν κινδυνεύουσαν, ἐμπειρίᾳ τεχνιτῶν περισφίγξας, ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον ἀπειργάσατο· ἐν ᾗ καὶ τὴν τῆς θεομήτορος εἰκόνα βρέφος ἐνηγκαλισμένην ἀνιστόρησε καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον τοὺς κορυφαίους τῶν Ἀποστόλων ἀνεστήλωσε καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ρήγματα καὶ τὰ σαθρώματα τῶν τοίχων ἐπηνωρθώσατο". Ταῦτα ἀναφέρων οὐδεμίαν μνείαν κάμνει περὶ τῆς εἰκόνος τῆς δεήσεως ἐν τῇ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ τμ'

Περὶ τῆς τελευταίας εὐχῆς ἐν τῇ λιτῇ

Ὁ ἱερεὺς ἐπακοῦσαι πάντων τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον Θεὸν ὑπερεύχεται... **εἶτα κλῖναί φησιν ἐν ταπεινώσει καὶ δουλείᾳ τὰς κεφαλάς...**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ τμα'

Ταῦτα τελέσας (ὁ ἱερεύς), αὐτὸς μὲν διὰ τῆς *βασιλικῆς πύλης* προπορευομένων λαμπάδων εἰσιὼν ὡς καὶ προηγουμένων πρότερον, καθὰ καὶ ἐν πάσῃ εἰσόδῳ, εἰς τύπον τοῦ θείου φωτὸς καὶ τῶν ἁγίων, καὶ σὺν αὐτῷ τοῦ Καθηγουμένου Πατρός, ὥσπερ εἰς τὸν οὐρανὸν εἴσεισιν. Ἕπονται δὲ οἱ λοιποί, ὁδηγοῦντος τοῦ προεστῶτος συνεισερχόμενοι, ὡς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τῶν χορῶν ἑκατέρωθεν συμφωνούντων καὶ μέσον ἱσταμένων, ὡς τοῦ οὐρανοῦ ἡμῖν ἀνοιγέντος.

ὁποία ὁ Αὐτοκράτωρ παριστάνεται γονυπετής. Ἀλλ' ὁ ἴδιος Κεδρηνὸς ἐν σελίδι 250 ἐξιστορῶν ὅτι Λέων ὁ Σοφὸς ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ "ἔργον δὲ τούτου γέγονε καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ", οὐδὲν λέγει περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ γονυπετοῦς Αὐτοκράτορος ὡς ἔργου τοῦ ἰδίου Λέοντος καίτοι ὁ ναὸς τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ ἦτο ἀσυγκρίτως κατώτερος τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Συνήθως παραστάσεις —συμπλέγματα εἰκόνων— τοιούτου ἢ καὶ ἄλλου εἴδους ἐζωγραφίζοντο καὶ ἀφιεροῦντο εἰς τοὺς κτίτορας ἢ τοὺς ἀνακαινιστὰς Μονῶν καὶ ναῶν ὡς ἔχομεν π. δ. χ. ἐν αὐτῷ τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας τὰς εἰκόνας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Μ. Ἰουστινιανοῦ ἐν δὲ τῇ Μονῇ τῆς χώρας τὴν τοῦ Θεοδώρου τοῦ Μετοχίτου.

Ὁ κ. Γρίβας ἐπιχειρῶν νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἔννοιαν τῆς παραστάσεως τῶν βασιλικῶν πυλῶν εἰσέρχεται εἰς θέμα ὅλως ξένον καὶ κατ' ἀνάγκην ἀναφέρει πράγματα ἀντίθετα πρὸς ἱστορικὰς μαρτυρίας. Θίγει τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῷ βυζαντινῷ κράτει καὶ ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ. Ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο ἀντι νὰ προστρέχῃ τις εἰς περιοδικὰ ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν αὐτὴν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μακεδονικῆς δυναστείας ἐκδοθεῖσαν "ἐπαναγωγὴν τῶν Αὐτοκρατορικῶν Νόμων". Εἰς τὴν συλλογὴν αὐτὴν ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς σχετικά. "Τέλος τῷ Πατριάρχῃ ἡ τῶν καταπεπιστευμένων αὐτῷ ψυχῶν σωτηρία καί... τὸ ὑπὲρ ***τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐκδικήσεως τῶν δογμάτων λαλεῖν ἐνώπιον βασιλέως καὶ οὐκ αἰσχύνεσθαι...*** τὰ μέγιστα καὶ ἀναγκαιότατα μέρη τῆς πολιτείας βασιλεύς ἐστι καὶ πατριάρχης. Διὸ καὶ ἡ κατὰ ψυχὴν καὶ σῶμα τῶν ὑπηκόων εἰρήνη καὶ εὐδαιμονία βασιλείας ἐστὶ καὶ ἀρχιερωσύνης ἐν πᾶσιν ὁμοφροσύνη καὶ συμφωνία." (5) Ἄλλως τε αὐτὴ ἡ στάσις τοῦ Πατριάρχου Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ ἔναντι τοῦ παραβάντος τὰς σχετικὰς πρὸς τὸν γάμον ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἀνατρέπει τελείως τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ εἰκὼν σημαίνει πλήρη ὑποταγὴν τῆς Ἐκκλησίας "εἰς τὸν ὅσιον καὶ Χριστὸν Κυρίου Αὐτοκράτορα." "Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν (τὴν παρανομίαν τοῦ Αὐτοκράτορος), σημειώνουν οἱ χρονογράφοι, ὁ πατριάρχης τὸν βασιλέα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ***εἰσέρχεσθαι διεκώλυσεν,*** ὅθεν διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους διήρχετο εἰς τὸ μητατόριον." (6) Καὶ πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ τοιαύτην ἔννοιαν—δήλωσιν κράτους καὶ κυριαρχικῆς καὶ ἀπειλητικῆς ἐξουσίας — εἰκὼν Αὐτοκράτορος ἱκέτου οὐχὶ αἴροντος τὰς χεῖρας πρὸς τιμωρίαν ἀλλὰ πρὸς προσευχήν;

---

(5) Zachariae, Collectio librorum juris graeco-romani ineditorum σ. 65 κ. ἑξ.

(6) Συνέχεια Θεοφάνους σ. 371.

Τὴν ἔννοιαν τοῦ κράτους τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀνέγνωσεν ὁ κ. Γρίβας ἐν τῷ χειρογράφῳ τῆς Μονῆς τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὄρους τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ πρώην Λεοντουπόλεως Σωφρόνιος ἐν τῷ περιοδικῷ "Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός". (τόμ. Α΄ τεῦχος Γ΄) Παραλείπει ὅμως ὅλα τὰ χωρία τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ὡς ἄνω ἑρμηνείαν. Ἰδοὺ τί ἀναφέρει τὸ χειρόγραφον ἐκεῖνο (ιζ΄ αἰῶνος τῆς Λαύρας· ια΄, κεφάλαιον:) ὅτι ἔξεστι τῷ βασιλεῖ προβάλλειν ἐπισκόπους". Ὁ πρώην Λεοντουπόλεως προσθέτει. "Τὰς ἀποδείξεις πρὸς τοῦτο φέρει πρῶτον ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ἰωάννου ἐπισκόπου Γοτθίας, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος διώρισε τὸν πρὸ αὐτοῦ ἐν Γοτθίᾳ ἐπίσκοπον μητροπολίτην Ἡρακλείας τῆς Εὐρώπης καὶ παραπέμπει εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ιστ΄ ἀποστολικοῦ κανόνος τοῦ Βαλσαμῶνος, εἰς τὴν τρίτην νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ εἰς τὴν δ΄ καὶ ιε΄ νεαρὰν Λέοντος τοῦ Σοφοῦ· ***δεύτερον ἐκ μιᾶς εἰκόνος εὑρισκομένης εἰς τὰ Κατηχούμενα τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐν ᾗ ἐξιστορεῖται τὸ βασιλικὸν τοῦτο προνόμιον*** μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτοῦ προνομίων". Καθὼς δὲ ἀναφέρει ὁ ἴδιος ἐκδότης τοῦ "Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ" ὁ κῶδιξ τῆς Μονῆς Λαύρας προσθέτει· "ὅτι ἔχει ὁ βασιλεὺς ἐνδεδομένον ὑπὸ τῆς τοῦ κράτους ἀξίας ἐκλέγεσθαι καὶ προβάλλεσθαι ἀρχιερεῖς καὶ ψηφίζειν, ζήτει τὸ τοιοῦτον προνόμιον ***ἐν τῇ μεγολῃ εἰκόνι τῇ ἱσταμένῃ ἐν τοῖς δεξιοῖς κατηχουμένοις τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ, μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀρξάμενος*** ἀριθμεῖν ἀπὸ τοῦ τελευταίου ὀρδίνου καὶ ἀνερχόμενος εἰς ὄρδινον ὄγδοον ἢ ἔνατον ἢ ἐγγὺς τούτων." Εἰς ταῦτα παρατηρεῖ ὁ πρώην Λεοντουπόλεως τὸ ἑξῆς: "Τὸ σπουδαῖον εἶνε ὅτι μανθάνομεν τὴν ὕπαρξιν εἰκόνος εἰς τοὺς τοίχους τῶν Κατηχουμένων τῆς Ἁγίας Σοφίας."

Πάντως ἐκ τοῦ χωρίου τούτου τοῦ ἀναφερομένου Λαυριωτικοῦ χειρογράφου ἠρανίσθη ὁ κ. Γρίβας τὴν ἐξήγησιν τῆς ἄνωθεν τῶν Βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ἐσωνάρθηκος ψηφιδωτῆς παραστάσεως. Διατί ὅμως δὲν ἀνέφερεν ὁλόκληρον τὸ χωρίον; Ὁ ἀνώνυμος γραφεὺς τοῦ κώδικος εἶναι τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος. Ἢ ὁ ἴδιος ἢ ἄλλος τις εἶδεν εἰκόνας ψηφιδωτὰς ἐν τοῖς Κατηχουμενίοις τῆς Ἁγίας Σοφίας. Καὶ ὁ πατριάρχης Κωνστάντιος κάμνει λόγον περὶ "ἐκτύπων βασιλέων καὶ βασιλισσῶν τὰ ὁποῖα ἀνεφάνησαν ἐν τοῖς Κατηχουμένοις" κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Fossati γενομένας ἐπισκευὰς τῆς Ἁγίας Σοφίας". (7)

Τὰ Κατηχούμενα ὅμως τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας δὲν εἶναι τὸ ἄνωθεν τῆς Βασιλικῆς Πύλη τοῦ ἐσωνάρθηκος μέρος. Ἐν τοῖς Κατηχουμένοις πολὺ πιθανὸν νὰ ὑπάρχῃ παράστασις αὐτοκράτορος καὶ ἄλλων

(7) Κωνσταντίου, «Ἐλάσσονες συγγραφεῖς» σ. 403—404.

προσώπων χωρὶς δὲ τὸ σύμπλεγμα τοῦτο νὰ σημαίνῃ καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑποθέτει ὁ ἀνώνυμος συγγραφεὺς τοῦ Λαυριωτικοῦ κώδικος. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐκείνη ἡ παράστασις σημαίνῃ τοιοῦτόν τι δὲν σημαίνει τὸ ἴδιον τὸ μωσαϊκὸν τοῦ ἐσωνάρθηκος. Παρέχεται λοιπὸν ἀφορμὴ πρὸς νέας ἐρεύνας ἐν τοῖς Κατηχουμένοις τῆς Ἁγίας Σοφίας πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ***"μεγάλης αὐτῆς εἰκόνος"*** καὶ ἐξήγησιν αὐτῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σημασίαν τῆς ἄνωθεν τῆς Βασιλικῆς Πύλης εἰκόνος παρατηρῶ ὅτι τὸ σύνολον αὐτῆς παριστάνει τὴν πρὸς τὸν Ὕψιστον καὶ εὔσπλαγχνον θεὸν δέησιν. Δέεται ἡ Παναγία Παρθένος, δέεται καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ. Εἶναι περιττὴ ἡ ἐρώτησις διατί δέονται. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐνθρονισμένου Χριστοῦ κρατούμενον εὐαγγέλιον καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ λέξεις "εἰρήνη ὑμῖν" "ἐγὼ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου" αἱ τοιαῦται λεπτομέρειαι εἰς παραστάσεις τοῦ Χριστοῦ εἶναι συνήθεις εἰς τὴν βυζαντινὴν εἰκονογραφίαν. Καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὁ Χριστὸς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐξεικονίζεται δεξιὰ τῆς ὡραίας πύλης τοῦ ἱεροῦ καὶ ὄπισθεν τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου.

Καταλήγων σημειώνω ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ὁ γονυπετὴς Αὐτοκράτωρ εἶναι Λέων ὁ Σοφὸς δὲν εἶναι πλήρως πειστικά. Ἐπιχειρήματα δὲ ἐννοῶ κυρίως τὴν συγκριτικὴν μελέτην τῆς εἰκόνος τῶν Βασιλ. Πυλῶν, τὴν μαρτυρίαν τοῦ Νοβογορόντου Ἀντωνίου καὶ ἐν μέρει τὰς ἐμμέσους τοιαύτας τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων καὶ τῶν περιηγητῶν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως μὴ ὑπαρχουσῶν ἐπαρκεστέρων ἀποδείξεων διὰ τὴν συνταύτισιν τοῦ γονυπετοῦς πρὸς ἄλλο ἱστορικὸν πρόσωπον ὀφείλομεν νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὴν γνώμην τοῦ κ. Whittemore. Τὴν δὲ ἐξήγησιν τῆς σημασίας τῆς εἰκόνος τὴν διδομένην ὑπὸ τοῦ ἀνωνύμου γραφέως τοῦ Λαυριωτικοῦ κώδικος — ὑπὸ τούτου δι' ἄλλην εἰκόνα — υἱοθετηθεῖσαν δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Γρίβα θεωρῶ διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους ἀπολύτως ἀπορριπτέαν ἐφόσον ἀναφέρεται εἰς τὴν ὑπὸ κρίσιν ψηφιδωτὴν παράστασιν.

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΑΟΣ
ΑΠΟ ΤΟΥ 1453 ΚΑΙ ΕΞΗΣ
Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (*)

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἡ μελέτη τῶν ὡς ἄνω ἐπιστολικῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Πηγᾶ μαρτυρεῖ προφανῶς τὴν πολλὴν αὐτοῦ στενοχωρίαν, ὡς μὴ ἔχοντος τόπον τινὰ ὡρισμένον καὶ κατάλληλον ὅπου νὰ διαμένῃ ὡς ἐπιτηρητὴς τοῦ θρόνου. Ἐθεώρει καὶ ὠνόμαζεν ἑαυτὸν ***ἄστεγον, μὴ ἔχοντα οὐδὲ κατάλυμα καὶ πάροικον, διαμένοντα ἐν οἰκίσκοις ξένοις.*** Ἀναντιρρήτως ὑπὸ τὴν φρασεολογίαν ταύτην δὲν ὑπενόει οὔτε τὸ Βλὰχ Σεράγιον, οὔτε τὴν ἱ. μονὴν τοῦ Προδρόμου ([12]), οὔτε ἄλλην τινά που φιλοξενίαν αὐτοῦ· διότι τὰ μὲν δύο πρῶτα εὐαγῆ σκηνώματα δὲν ἦσαν ***οἰκίσκοι*** καὶ δὴ ***ξένοι*** πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ συνεπῶς δὲν ἠδύνατο ὁ Μελέτιος νὰ γράφῃ οὕτω πως περὶ αὐτῶν, ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν χορηγουμένη τυχὸν φιλοξενία θὰ προήρχετο πάντως παρὰ προσώπων εὐμοιρούντων, ἄρα δυναμένων καὶ ὀφειλόντων νὰ διαθέσωσι διὰ τὸν ἐπιτηρητὴν τοῦ θρόνου ὄχι ***οἰκίσκους*** ἀλλὰ ***οἴκους***. Ἡ ἀνωτέρω φρασεολογία ἔχει ὡρισμένως ὑπ' ὄψει συχνὰ ὑπὸ ἐνοίκιον ἐναλλασσομένην πενιχρὰν ἐγκατάστασιν τοῦ Μελετίου, ἐφ' ὅσον ἡ ἀπορία καὶ ἡ πτωχεία τῆς Ἐκκλησίας ἦτο τότε τοσαύτη ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐνοικιάσῃ δι' αὐτὸν ***οἴκους***, ἀλλ' ***οἰκίσκους.*** Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Πηγᾶ. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ὑπ' αὐτοῦ

(*) Συνέχειαν ἀπὸ σελ. 287.

(12) Ὁ Μαρτῖνος Κρούσιος ἐδέχθη τῇ *16 Μαρτίου 1597* τὸν κορίνθιον ἱερέα Ἀντώνιον Ἰενίσχιον, μεταβάντα καὶ παρ' αὐτῷ πρὸς συλλογὴν ἐράνων, καὶ φέροντα συστατικὴν ἐπιστολὴν Ἱερεμίου Β΄. χρονολογουμένην ἀπὸ τοῦ *1593*. Ἐν τῷ *ἡμερολογίῳ* αὐτοῦ ὁ Κρούσιος σημειοῖ: «*hodie ecclesia S. Johannis* (sita portam Adrianopolitanam versus) *est patriarcheium*». Ἤκουσε τοῦτο παρὰ τοῦ ἐν λόγῳ ἱερέως; δὲν σημειοῖ τι σχετικῶς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι οὗτος εὑρίσκετο *ante 4 annos* ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, συνεπῶς ἀνεχώρησεν ἐκ Κ)Πόλεως *ἀρχὰς 1593,* ἰσχύουσι καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὅσα σχετικῶς διὰ μακρῶν ἀνεπτύξαμεν ἄλλοτε. (*Ὀρθοδοξία* σ. 49—50. 71 ἑξ.—Diarium Martini Crusii 1596—97, herausg. von *W. Göz* κ. *E. Conrad*. Tübingen. 1927. σ. 298 ἑξ.)

διὰ τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ ἀκολουθίας χρησιμοποιουμένην ἐκκλησίαν, ὑποτίθεται βασίμως ὅτι αὗται ἐξωκονομοῦντο ἄλλοτε ἄλλοθι, πότε ἐν τούτῳ καὶ πότε ἐν ἐκείνῳ τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς πόλεως.

Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη, διαρκοῦσα ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς δευτέρας αὐτοῦ τοποτηρητείας, φαίνεταί πως τερματισθεῖσα κατὰ Ἰούλιον 1597 ([13]). Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι "***δύο μοναστήρια, ὁ μέγας Δημήτριος καὶ ἡ Παναγία τοῦ Μπαλίνου εἰς τὴν Ξυλόπορταν***" βεβαρυμένα ὑπὸ χρεῶν καὶ ἐκτεθέντα εἰς δημοπρασίαν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων δανειστῶν, ἠγοράσθησαν ὑπὸ τοῦ Μελετίου ([14]). Ἀμφότεροι οἱ ναοὶ οὗτοι εἶνε εἰς ἡμᾶς γνωστοί. Σημειωτέον μόνον ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς Παναγίας Μπαλίνου ὡς "μοναστηρίου" διὰ πρώτην καὶ τελευταίαν φορὰν συναντᾶται, ἐνῷ προκειμένου περὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης ἔχομεν καὶ ἄλλοθεν πληροφορηθῆ τὸν μοναστικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα. Ὁ γνωστὸς ρῶσσος Τρύφων Κορομπέϊνκωφ ἀναγράφει ἐν τῷ καταλόγῳ αὐτοῦ (1593) σὺν ἄλλοις καὶ ***μονὴν Δημητρίου τοῦ Θεσσαλονικέως***, κειμένην ἔγγιστα τῆς ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ καὶ ὑπ' ἀρ. 3 ἀναφερομένης μονῆς τοῦ Προδρόμου (=τοῦ νῦν Σιναϊτικοῦ μετοχίου) καὶ τῆς πύλης τοῦ Μπαλατᾶ ἢ ἄλλως Βασιλικῆς Πύλης λεγομένης ([15]). Ἡ μονὴ αὕτη δὲν φαίνεται ὑπάρξασα κατὰ τὴν πρώτην (1583) τοῦ Τρύφωνος ἐν Κ)Πόλει διαμονήν, διότι ἄλλως θὰ ἐσημειοῦτο καὶ αὕτη ἐγκαίρως μεταξὺ τῶν ἐπιχορηγηθησομένων ὑπ' αὐτοῦ τὸ δεύτερον (1593) μονῶν τῆς βασιλευούσης. Ἄρα προέβαλεν αὕτη εἰς τὸ μέσον κατὰ τὸ ἐν τῷ μεταξὺ 1583—1593 διάστημα, ὅτε ἡ ὡς ἄνω μονὴ τοῦ Προδρόμου ἐγένετο "ἐνοριακὴ ἐκκλησία", αἱ δὲ 20 μοναχαὶ αὐτῆς μετὰ τῆς ἡγουμενίσσης αὐτῶν Εἰρήνης μετηνέχθησαν εἰς τὴν νεωστὶ τότε ἐμφανισθεῖσαν ***μονὴν Δημητρίου τοῦ Θεσσαλονικέως***, τὴν ὁποίαν καὶ εἶχεν ὑπ' ὄψει ὁ Μελέτιος, ὅταν κατ' Αὔγουστον 1597 ἔγραφε τῷ μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας Εὐθυμίῳ περὶ ***μοναστηρίου τοῦ μεγάλου Δημητρίου εἰς Ξυλόπορταν.*** Πόσον ἐπέζησεν ἡ μονὴ αὕτη, καὶ τοῦτο γνωστόν. Ὁ κατάλογος τοῦ

(13) Ἐφ' ὅσον τὸ πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας Εὐθύμιον γράμμα χρονολογεῖται ἀπὸ 6 Αὐγ. 1597, παραδεχόμεθα ὅτι ἡ ἀγορὰ τῶν μοναστηρίων συνετελέσθη κατὰ μῆνα Ἰούλιον ἰ. ἔ.

(14) Σημ. 6.—ὅρα καὶ ***Μ. Γεδεὼν*** χρονικὰ τοῦ πατρ. οἴκου καὶ ναοῦ. Κ)Πολις 1884 σ. 72—***τοῦ αὐτοῦ***, πατρ. πίνακες. Κ)Πολις. 1890. σ. 541—***Κ. Ν. Σάθα*** βιογραφ. σχεδίασμα περὶ Ἱερεμίου Β'. Ἀθῆναι. 1870. σ. πβ'.—***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** ΙΘ'. σ. 504. Κ'. 38.

(15) Παρατηρήσεις εἰς τὴν πραγματείαν τοῦ Α. Κεραμέως ὑπὸ ***Ξ. Α. Σιδερίδου*** ἐν ***περιοδ.*** Σ. Φ. Συλλ. ΚΗ'. σ. 128 καὶ ἐν τῇ ἀνατυπώσει σ. 25.

'Αντ. Πατεράκη (1604) μεταξὺ τῶν ἐν Κ)Πόλει ὑφισταμένων τότε ἐνοριακῶν ἐκκλησιῶν ἀριθμεῖ καὶ τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα: ***Κανανοῦ, ἅγιος Δημήτριος*** ἐκκλησίαν, παρακειμένην πρὸς τὴν τῆς Παναγίας τοῦ Μπαλίνου. Ἡ ἐπωνυμία ***Κανανοῦ*** ὑπενθυμίζει πολὺ ἀρχαιότερον ναὸν τοῦ ***ἁγίου Δημητρίου τοῦ Κανάβη***, κείμενον "πλησίον τῶν οἰκημάτων τοῦ Πεπαγωμένου, τῶν περὶ τὴν πόρταν τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ, κατὰ τῶν Κυνηγῶν". Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ ναὸς οὗτος τοῦ ***Κανανοῦ*** ἢ ***Καναβοῦ*** ἢ ***Κανάβη*** εἶνε εἷς καὶ ὁ αὐτός, ὅπως καὶ ὅτι ὁ ναὸς οὗτος, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς θέσεως αὐτοῦ, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν ὡς ἄνω σχετικὴν τοπογραφικὴν πληροφορίαν τοῦ Τρύφωνος, εἶνε αὐτὴ αὕτη ἡ ***μονὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τῆς Ξυλοπόρτης.*** (16)

Κωνστάντιος ὁ Α΄. γράφων περὶ τοῦ ναοῦ τούτου κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1852 ἐσημείου τὰ ἑξῆς σχετικά; "Ἐγένετο δέ, ***ὡς γνωστόν***, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς Παμμακαρίστου, ***διά τινας χρόνους***, καὶ πατριαρχεῖον, ὡς ναὸς ἀρχαῖος· εἰς δὲ τὰ περὶ αὐτὸν κελλία ἐκάθητο ***δύω χρόνους*** ὁ κλεινὸς πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, κατὰ τὸ 1596 καὶ 97 ἔτος ὅτε ἐγένετο τοποτηρητὴς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου....". Ὡσαύτως κατὰ Ἰανουάριον 1855 ἔγραφεν: "ὁ οὖν ***Ἱερεμίας*** ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ περιηγήσεως, ***εὗρε πατριαρχεῖον*** τὸν κατὰ τὴν Ξυλόπορταν μετὰ τρούλλου καὶ μωσίῳ κεκαλλωπισμένον, διασωζόμενον ἔτι μέχρις ἐκείνου, ἀρχαῖον ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου Καναβοῦ ἢ Καναβῶν ἐπωνυμούμενον..." (17). Ἀρχαιοτέραν τῆς τοῦ Κωνσταντίου πληροφορίαν περὶ μετατροπῆς τοῦ ναοῦ ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης εἰς προσωρινὸν πατριαρχεῖον δὲν γνωρίζομεν. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ ὡς ἄνω ἀναγραφὴ τοῦ Κωνσταντίου ἀληθεύει μὲν ἐν τῇ βάσει, σφάλλεται ὅμως ἐν τοῖς ἐπὶ

---

(16) ***Περιοδ.*** Ε. Φ. Συλλ. ΚΗ΄ σ. 120. 121. 122. 123. 124. 134—Acta Patriarch. ***Müller—Miklosich*** Ι΄. σ. 568—***Ἐκκλ. Ἀλ***, Κ.΄ 38—Κωνσταντίου Α΄. βιογραφία καὶ συγγραφαὶ ἐλάσσονες ὑπὸ ***Θεοδ. Ἀριστοκλέους***. Κ)Πολις. 1866. σ. 345. 441.—Byzance vorarbeiten zür topographie archäologie der Stadt von ***A. M. Schneider***. Berlin. 1936. σελ. 47.— *A. Mordtmann*, esquisse topographique de C)ple. Lille 1892 in ***Revue*** de l'art chrétien. 1891. σ. 40—*Hammer*, C)polis ή. der Bosporos. Pesth. 1822. σ. 455.— ***Σκ. Βυζαντίου*** ἢ Κ)Πολις. Ἀθῆναι. 1890. τόμ. Α΄. σ. 579— *Echos d'Orient* t. 33 (1934) p. 339—Byzantine Churches in C)ple by ***Al. Van Millingen***. London. 1912. σ. 148. 191. 192. 205.— Βυζαντιναὶ μελέται ***Α. Γ. Πασπάτη***. Κ)Πολις. 1877. σ. 395.—***Σ. Βουτυρᾶ*** Λεξικὸν ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας. ΚΠ. 1881. τόμ. Γ΄. σ. 1003.

(17) ***Θ. Ἀριστοκλέους*** ὡς ἀνωτέρω σ. 345. 441.— ***Γεδεὼν*** χρονικὰ κλπ. σ. 187—***Σ. Βυζαντίου*** Κ)Πολις. Ἀθῆναι. 1862 τόμ. Β΄. σ. θ΄.

μέρους. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, διότι δὲν θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ φράσις ***ὡς γνωστόν,*** ἐὰν δὲν προϋπέθετε πληροφορίαν καὶ παράδοσιν κοινῶς καὶ ὑφ'ὅλων παραδεδεγμένην καὶ συνεπῶς ἀναμφισβήτητον καὶ ἀκλόνητον· ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, διότι γινώσκομεν ὅτι ὁ Ἱερεμίας ἐπανελθὼν ἐκ Ρωσσίας ἐξηκολούθει διαμένων ἐν τῷ Βλαχσεραγίῳ καὶ χρησιμοποιῶν τὸν ναὸν τῆς Παναγίας ὡς προσωρινὸν πατριαρχεῖον, μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, συμβάσης περὶ τὰ τέλη 1595, καὶ ὅτι καὶ οἱ κατὰ σειρὰν ἔπειτα ἐπωμισθέντες τὰς εὐθύνας τοῦ θρόνου Ματθαῖος Β΄. (τὸ α΄. ἀρχὰς Φεβρ. 1596, πατριαρχεύσας μέχρις 20 ἡμερῶν) Γαβριὴλ Α΄ (πιθανῶς κατὰ Μάρτιον 1596 — μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ πιθανῶς περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου ἰ. ἔ.) Μελέτιος ὁ Πηγᾶς (Ἰαν.—Φεβρ. 1597) καὶ Θεοφάνης Α΄. (τέλη Φεβρ.—26 Μαρτίου ἰ. ἔ.) διέμενον ὡσαύτως ἐν τῷ Βλαχσεραγίῳ δι' οὓς λόγους ἐξεθήκαμεν ἀλλαχοῦ ([18]). Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης, ὡς προσωρινοῦ πατριαρχείου, ἤρξατο ἀπὸ τῆς β΄. τοποτηρητείας τοῦ Μελετίου, καὶ πάντως ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1597, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐξηγεῖται διατὶ ἔκτοτε οὗτος δὲν ἀκούεται παραπονούμενος ὅτι ἐξακολουθεῖ διατελῶν εἰσέτι ***ἄστεγος*** καὶ ***πάροικος***. Διέθετεν ἄλλως τε ὁ ναὸς ἢ ἡ μονὴ αὕτη κελλία, ἐξαρκοῦντα διὰ τὴν στέγασιν καὶ φιλοξενίαν αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἡ τοιαύτη διευθέτησις τῶν πραγμάτων ἦτο ἁπλῆ ἐξοικονόμησις αὐτῶν ***μεταβατικὸν*** πάντοτε χαρακτῆρα ἔχουσα. Ὁ Μελέτιος ἐπόθει καὶ ἐπεδίωκε τὴν ἀπόκτησιν ***ὁριστικοῦ καὶ μονίμου πατριαρχείου*** καὶ πρὸς τοῦτο ἐνήργει παντοιοτρόπως. Συνηντήσαμεν ἤδη αὐτὸν γράφοντα σχετικῶς κατ' Ἀπρίλιον 1597 πρὸς τὸν Κνέζη Βασίλειον καὶ κατὰ Ἰούνιον ἰ. ἔ. πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας Ἱερεμίαν καὶ τὸν παρ' αὐτῷ ἄρχοντα Δημήτριον Παλαιολόγον, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἐπισκεπτόμενον ἅπαξ καὶ δὶς τὰ ὀσπήτια τοῦ τελευταίου τούτου, ἅτινα εὗρε μὲν καλά, μεγάλα καὶ κατάλληλα διὰ πατριαρχεῖον, ἀλλὰ καὶ δεόμενα πολλῶν χρημάτων πρὸς ἐξαγοράν, πρᾶγμα ἀδύνατον διὰ τὴν μεγάλην τότε πτωχείαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐκτὸς ἐὰν ταῦτα ἀφιεροῦντο καὶ προσηλοῦντο εἰς αὐτὴν ὥς τις προσφορά.

Ἡ ἀφιέρωσις καὶ προσφορὰ αὐτῶν δὲν ἐπετεύχθη, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀγωνιώδης πόθος τοῦ Μελετίου ***"τόπον τινὰ εἰς πατριάρχου οἴκησιν τῇ Ἐκκλησίᾳ προσκτήσασθαι"*** δὲν ἐσβέσθη, τοὐναντίον δὲ ἐξεδηλοῦτο σφοδρὸς ἐν οἷς ἔγραφεν οὗτος κατὰ Ἰανουάριον 1598 πρὸς τὸν ῥόδιον ἱερομόναχον Νικηφόρον καὶ πρὸς τὸν ἐν Καΐρῳ ἐπίτροπον αὐτοῦ ἱερέα Γεώργιον Μαραφαρᾶν καὶ πρὸ τοῦ Πάσχα ἰ. ἐ. πρὸς τὸν ἱερομόναχον

(18) *Ὀρθοδοξία σ.* 48. 77.

Μελέτιον Βλαστὸν ἐλπίζων αὐτὴν τὴν φορὰν ***μετ᾽ οὐ πολὺ "τόπον τινὰ εἰς πατριαρχεῖον οἰκονομῆσαι."***

Καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ ἐβασίζετο ἐπὶ τῶν καλῶν προθέσεων τοῦ ἡγεμόνος Μολδαβίας Ἱερεμίου ὑποσχεθέντος τῷ Μελετίῳ "***κτίσαι ἐκεῖ (ἐν Κ)Πόλει) τὸ πατριαρχεῖον.***" Καὶ φέρεται μὲν μεταμεληθεὶς εἰς τοῦτο ὁ Ἱερεμίας, ἀλλὰ καὶ φαίνεται μεταγνοὺς ἢ μεταπεισθεὶς μετ᾽ οὐ πολύ, ἀλλὰ καὶ ἐὰν δὲν ἐγένετο τοῦτο, πάντως ἄλλοθεν ἐξησφαλίσθη ἡ πραγματοποίησις τοῦ ποθουμένου, διότι ἄλλως ὁ Μελέτιος γράφων κατὰ Δεκέμβριον 1598 τῷ Ἡρακλείας Διονυσίῳ δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ ἀπαριθμήσῃ μεταξὺ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ κατορθωθέντων καὶ τὴν ***θεμελίωσιν πατριαρχείου***, νοῶν ἀναμφιβόλως ὑπὸ ταύτην ὄχι τὴν ἐξ ὑπαρχῆς οἰκοδόμησιν, ἀλλὰ τὴν κατόπιν καταλλήλου διασκευῆς καὶ διαρρυθμίσεως προετοιμασίαν κτιρίου τινὸς ἐκ τῶν σῳζομένων τότε ἐκκλησιαστικῶν τοιούτων, ἱκανοῦ νὰ περιλάβῃ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ πατριάρχου, τῶν ἀρχιερέων καὶ τῆς λοιπῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς, κατὰ τὸ προηγούμενον τῆς Παμμακαρίστου. Ἄλλως τε αἱ τότε περιστάσεις καὶ ἐπίσημοι διαθέσεις δὲν ηὐνόουν τοιαύτας ἐκ θεμελίων οἰκοδομήσεις. Παραμένει νῦν τὸ ἐρώτημα: ἐὰν ***ὄντως*** ἐπραγματοποιήθη ἡ θεμελίωσις αὕτη καὶ ***πότε.*** Προκειμένου περὶ τοῦ πρώτου σημείου τοῦ ἐρωτήματος, ἔχομεν ὑπὲρ αὐτῆς ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν αὐτὴν ταύτην τὴν συντελεσθεῖσαν μετ᾽ οὐ πολὺ μεταφορὰν τοῦ πατριαρχείου ἀπὸ τῆς Ξυλοπόρτης ἀλλαχοῦ. Περιττὸν βεβαίως νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ μεταφορὰ διενηργήθη, ἀφοῦ πρότερον εἶχον γείνῃ ἐπισκευαὶ καὶ διαρρυθμίσεις ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖαι πρὸς ἐπάρκειαν μιᾶς πατριαρχικῆς ἐγκαταστάσεως. Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ β´ σημείου τοῦ αὐτοῦ ἐρωτήματος παρατηροῦμεν γενικῶς ὅτι οὐδεμία σχετικὴ ἀναγραφὴ εὑρέθη μέχρι σήμερον. Παρὰ ταῦτα ὅμως, ἐπιφυλασσόμενοι ἵνα ἀναλυτικώτερον ἐκτεθῶμεν σχετικῶς κατὰ τὸν ἐν προσεχεῖ μελέτῃ καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ νέου καὶ ὁριστικοῦ πατριαρχείου, διατυποῦμεν ἀπὸ τοῦδε τὴν γνώμην ὅτι ἡ προσωρινὴ πατριαρχικὴ ἰδιότης καὶ ἀποστολὴ τοῦ ἐν Ξυλοπόρτῃ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1597, ἐτερματίσθη ***διαρκοῦντος τοῦ 1599***, διὰ λόγους ἄλλους τε καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς συγκεντρώσεως ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅλης τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ πατριάρχου καὶ ἑξῆς, καὶ πιθανῶς καὶ διὰ τὴν ἀξίωσιν τῆς πολιτείας, ἐπιθυμούσης τὸν τερματισμὸν μιᾶς

ἐκκρεμοῦς καταστάσεως καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ συνεχῶν παραπόνων τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ καὶ ἐπεμβάσεων καὶ μεσολαβήσεων τρίτων ὑπὲρ αὐτῆς.(19)

***

Καὶ οὕτως ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης, τὸν ὁποῖον κατὰ τὸν αὐτὸν Κωνστάντιον "πρὸς μνήμην ἄληστον, ἀναμφιβόλως, τοῦ ἀφαιρεθέντος ναοῦ τῆς ἀειμνήστου Παμμακαρίστου, ***τῇ ἐπικλήσει ταύτῃ τῇ ἱερᾷ ἐπευφήμησαν,*** διὰ τὴν ἐν αὐτῷ κατατεθεῖσαν καὶ διασωθεῖσαν μετ' ἄλλων κειμηλίων πάνσεπτον εἰκόνα τῆς Παμμακαρίστου (20) ἐπανῆλθε καὶ αὖθις εἰς τὴν ἐνοριακὴν αὐτοῦ ἰδιότητα, ἀναφερόμενος τοῦ λοιποῦ ὑπὸ ταύτην ἐν τοῖς διαφόροις καταλόγοις: Α. Πατεράκη (1604), πατριαρχικοῦ (1648), Thoma Smith (1666), Du Cangue (1680) καὶ πατριαρχικοῦ (1683) (21). Γενόμενος παρανάλωμα τοῦ πυρὸς τῷ 1730 ἀνεκτίσθη καὶ πάλιν, ἀνακαινισθεὶς τῷ 1835, ἐπισκευασθεὶς δὲ καὶ ἐξωραϊσθεὶς τῷ 1904. Μέχρι πρὸ 65ετίας διετηρεῖτο ἔθος σεβαστὸν ὅπως ὁ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης χοροστατῇ μετὰ τῶν σεβ. συνοδικῶν ἐν τῷ ναῷ τούτῳ κατὰ τὴν ἐπέτειον πανήγυριν (26 Ὀ)βρίου), εἰς ἀνάμνησιν τῆς πάλαι ποτὲ πατριαρχικῆς αὐτοῦ ἰδιότητος. Ἔκτοτε ἤρξατο τελουμένη μόνον πατριαρχικὴ χοροστασία, παρεκτὸς μιᾶς φορᾶς, ***26 Ὀ)βρίου 1904,*** ὅτε Ἰωακεὶμ Γ΄ ἐτέλεσεν ἐν αὐτῷ πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν λειτουργίαν.

† **Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ**

---

(19) Ὁ ***Σ. Βυζάντιος*** παραδέχεται ὅτι τὸ πατριαρχεῖον παρέμεινεν ἐν Ξυλοπόρτῃ μέχρι τοῦ 1605 (Κ)Πολις, τόμ. Α΄. σ. 575. 579), ὁ ***Κωνστάντιος Α΄.*** μέχρι τοῦ 1603 (ἐλάσσ. συγγραφαὶ] σ. 345). ὁ ***Μ. Γεδεὼν*** ὅτι ὁ Ματθαῖος Β΄. ἐγκατέλιπε τὸν ἅγ. Δημήτριον τῷ 1600 (Πατρ. πίν. σ. 542. πρβλ. καὶ χρονικὰ κλπ. ὡς ἀνωτ. σ. 74.) Ὑπάρχει καί τις σημείωσις ὀφειλομένη εἰς τὸν ***Χ. Γ. Κων)νίδην*** φρονοῦντα ὅτι εἰς τὸν ἐν Ξυλοπόρτῃ ναὸν «***μέχρι τοῦ 1600 ἐσυστάθη τὸ πατριαρχεῖον***». (***Σάθα*** ὡς ἀνωτ. σ. πβ΄.) Ἐὰν ἡ λέξις ***μέχρι*** δὲν συμπεριλαμβάνῃ τὸ 1600, ἡ γνώμη τοῦ Χ. Γ. Κ)νίδου εὕρηται συμπίπτουσα πρὸς τὴν ἡμετέραν. Ὁ ***Μ. Χαμουδόπουλος*** ἀφίνει νὰ ὑπονοηθῇ τὸ 1601 «***ἂν μὴ καὶ μικρόν τι πρότερον***» (***Ἐκκλ. Ἀλ.*** Β΄. 781). καὶ ὁ Μ. ***Διδυμ. Φ. Βαφείδης*** τὸ 1600 (ἐκκλ. ἱστορ. Γ΄. α΄. 21). Ὁ ***Μ. Ἠλ. Γεννάδιος*** φρονεῖ ὅτι «οὐδέποτε ὑπῆρχε πατριαρχεῖον Ξυλοπόρτης» (***Ὀρθοδ.*** ΙΒ΄. 14), καὶ ὁ ***Ζαχ. Μαθᾶς*** ὅτι «μετεφέρθη τὸ πατριαρχεῖον ***πρὸς ὀλίγον καιρὸν*** εἰς τὴν Ξυλόπορταν) κατάλογος πατριαρχῶν, Ναύπλιον. 1837. σ. 157).

(20) ***Θ. Ἀριστοκλέους*** ὡς ἀνωτ. σ. 345.

(21) ***Περιοδ.*** Σ. Φ. Συλλ. ΚΗ΄. σ. 120. 126. 127.— ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** ΙΘ΄ 509. 510. Κ΄. 523.

(22) ***Μ. Ἡλιουπ. Γενναδίου*** Φωτίειος Βιβλιοθήκη. ΚΠ. 1933. Α΄. σ. 49. 55.—ὅρα καὶ ***Ἀ. Ὑψηλάντου*** τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν. ΚΠ. 1870. σ. 327—***Ἐκκλ. Ἀλ.*** ΚΔ΄. 500. 517.

23 ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** ΚΔ΄. σ. 487. 498.

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ κ. THOMAS WHITTEMORE

Ὁ γνωστὸς Βυζαντινολόγος Ἀμερικανὸς κ. Thomas Whittemore ἔστειλεν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς Ὀρθοδοξίας τὰς κατωτέρω γραμμὰς ὡς διασάφησιν καὶ ἀπάντησιν ἐπί τινων σημείων τῆς μελέτης τοῦ κ. Γρίβα.

Τὸ περὶ Ἁγίας Σοφίας ἄρθρον τοῦ κ. Κ. Α. Καραβία Γρίβα τὸ δημοσιευθὲν εἰς τὰ φυλλάδια Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου τῆς «Ὀρθοδοξίας» προσείλκυσε μεγάλως τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μου. Τὸ ἄρθρον τοῦτο μαρτυρεῖ ἐνδελεχῆ ἐπεξεργασίαν ἐπὶ πολλῶν φάσεων τῆς μελέτης τοῦ ἱστορικοῦ τούτου οἰκοδομήματος. Μὴ ἔχων, κατὰ τὰς τελευταίας αὐτὰς ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου, τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον ὅπως μελετήσω, καθὼς ἐπεθύμουν, ἐπισταμένως τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον, αἰσθάνομαι ἐν τούτοις τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σημειώσω μερικὰς λέξεις ἐπὶ δύο σημείων τῆς συζητήσεως.

Κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐξέτασιν τῶν διαφόρων Εἰσόδων εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἐν σχέσει μὲ τὰ μωσαϊκὰ τὰ τοποθετηθέντα ἐπὶ Λέοντος τοῦ ΣΤ', ὁ κ. Γρίβας θὰ εὕρῃ ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερόμενον κείμενον τοῦ Τζέτζη περὶ μωσαϊκῆς παραστάσεως μετ' ἐπιγραφῆς οὐδαμῶς ἐξασθενεῖ τὴν γνώμην καθ' ἣν ἀποδίδεται εἰς τὸν Λέοντα ΣΤ' τὸ μωσαϊκὸν τοῦ Χριστοῦ τῆς Ὡραίας Πύλης τὸ ἄνωθεν τῆς Μεγάλης Εἰσόδου ἥτις ἄγει ἐκ τοῦ Νάρθηκος εἰς τὸν κυρίως Ναόν, διότι δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πιθανῶς ὁ Λέων ὁ ΣΤ' νὰ ἐτοποθέτησεν δύο μωσαϊκὰς παραστάσεις: τὴν πρώτην τὴν ὑφισταμένην καὶ σήμερον ἐν Ἁγίᾳ Σοφίᾳ ὑπεράνω τῆς Μεγάλης Εἰσόδου τῆς ἀγούσης ἐκ τοῦ Νάρθηκος εἰς τὸν κυρίως Ναόν, και τὴν δευτέραν, τεχνουργηθεῖσαν ὑπεράνω τῆς δυτικωτέρας Εἰσόδου, ἀλλὰ καταστραφεῖσαν. Ἡ τοιαύτη κατὰ σειρὰν τοποθέτησις δύο μωσαϊκῶν παραστάσεων τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο ἀργότερον, καὶ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Χώρας. Περὶ τοῦ θέματος τούτου, ἄλλωστε, ἐπραγματεύθην ἐν λεπτομερείᾳ κατὰ μίαν ἀνακοίνωσίν μου ἀναγνωσθεῖσαν ἐν τῷ τελευταίῳ ἐν Ρώμῃ βυζαντινολογικῷ συνεδρίῳ, τὰ πρακτικὰ τοῦ ὁποίου, δημοσιευθέντα ἐν τῷ περιοδικῷ «Studi Byzantini», δὲν θὰ περιῆλθον ἴσως εἰς γνῶσιν τοῦ κ. Γρίβα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρονολογίαν τῆς ψηφιδωτῆς παραστάσεως τοῦ Χριστοῦ τῆς Ὡραίας Πύλης ἐν τῷ νάρθηκι τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὁ κ. Γρίβας γράφει ὅτι ἐν τῇ Πρώτῃ Εἰσαγωγικῇ Ἐκθέσει μου τοποθετῶ τὴν τεχνούργησίν της μεταξὺ τῶν 886 καὶ 892. Ἐὰν ὁ κ. Γρίβας ἤθελεν ἀναγνώσει ἐκ δευτέρου τὴν ἐν λόγῳ ἔκθεσίν μου θὰ ἴδῃ ὅτι δὲν λέγω τοιοῦτόν τι καὶ ὅτι κατὰ λάθος ἀνέγνωσε 892 ἀντὶ 912. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγω ἐν τῇ Πρώτῃ Εἰσαγωγικῇ Ἐκθέσει μου (σελὶς 18, γραμμὴ 12) εἶναι. «Δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς δισταγμὸς πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ Λέοντος τοῦ ΣΤ' (886—912) ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ γονυπετοῦς ἄνακτος» καὶ προσθέτω ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι γραμμὴ 18, «οὗτος ἔχει τὸ πρόσωπον ἀνδρὸς ὑπερβάντος τὴν μέσην ἡλικίαν.» Πράγματι ὁ Λέων ὁ ΣΤ' ἐγεννήθη κατὰ τὸ 865, ἀνῆλθε εἰς τὸν θρόνον τὸ 886 ὅτε ἦτο 21 ἐτῶν καὶ ἀπέθανε οὐχὶ εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν, κατὰ τὸ 48ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Εἰς τὸ ἐν λόγῳ μωσαϊκὸν βλέπω τὸν αὐτοκράτορα (σελὶς 18, γραμμὴ 18) «μὲ κόμην καὶ γενειάδα ἐλαφρῶς πολιὰς» φέροντα ὀφθαλμοφανῶς τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἡλικίας του, κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἤτοι ὑπερβάντα κατὰ πολὺ τὸ ἥμισυ τῆς ζωῆς του.

Μέχρις ὅτου παρουσιασθῇ νέον τι μαρτύριον ἐν ταῖς συζητήσεσι καὶ ταῖς διηνεκέσιν ἡμῶν ἐρεύναις, τὸ μόνον ὅπερ ἐπὶ τοῦ παρόντος δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἄνευ ἀβασίμων ὑποθέσεων εἶναι ὅτι τὸ ἐν λόγῳ μωσαϊκὸν ἐτεχνουργήθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 886 καὶ 912.

(†) Π. ΚΟΜΝΗΝΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Π. Δ. (ἐν τῇ μεταφράσει τῶν ἑβδομήκοντα) τρίτου πληθ. προσώπου παρατατικοῦ, ὅστις σημαίνει διάρκειαν τῆς πράξεως μέχρι τοῦ παρόντος. Ὁ ψαλμῳδὸς παρομοιάζει τὸν λάρυγγα τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πρὸς ἀνοικτὸν τάφον, ἀναδίδοντα δυσοσμίαν, τὴν δὲ γλῶσσαν αὐτῶν ὡς μηχανωμένην τὴν ἀπάτην. ***Τὸ ἰὸς ἀσπίδων ἐπὶ τὰ χείλη αὐτῶν*** εἶνε ἐκ τοῦ ΡΛΘ′ ψαλμοῦ στίχ 4. Λέγων περὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πάλιν ὁ Δαυΐδ, ὅτι ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν κρύπτεται δηλητήριον ἀσπίδων (εἶδος ὄφεως) ἐννοεῖ, ὅτι οὗτοι κρύπτουν τὴν ἐμπάθειαν καὶ τὴν ἀπάτην διὰ δολερῶν κολακευτικῶν λόγων. Αἱ λέξεις ***ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει*** εἶνε ἐκ τοῦ Θ′ ψαλμ. 28. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀναγινώσκεται ***οὗ*** (τοῦ ἀσεβοῦς, τοῦ ἁμαρτωλοῦ) ἀντὶ ***ὧν.***

15.— 17.— Περιγραφὴ ἔργων μίσους καὶ κακίας. Ἡ γραφικὴ ῥῆσις εἶνε ἐκ τοῦ Ἡσ. ΝΘ′ 7. 8. Ὁ προφήτης ἐλέγχει διὰ τῶν παρατιθεμένων λέξεων τοὺς συγχρόνους αὐτῷ Ἰουδαίους. Τὸ ***ταχινὸν*** τοῦ πρωτοτύπου ὁ Ἀπ. ἀντικαθιστᾷ (κατὰ τὸ Ἀμὼς Β′ 15) διὰ τοῦ ***ὀξεῖς.*** Διὰ τοῦ ***σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδεῖς αὐτῶν*** ἐκφράζεται ἡ καταστροφή, ἡ κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν προξενουμένη. ***Ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν*** = ὁδὸν φέρουσαν πρὸς τὴν σωτηρίαν δὲν ἐγνώρισαν.

18.— Αἱ λέξεις τῆς Γραφῆς εἶνε ἐκ τοῦ ΛΕ′ ψλμ. 2. Τὸ ***φόβος Θεοῦ*** σημαίνει, ὅτι καὶ ἐν τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ, τὸν φόβον δηλ. τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τιμωρίας, τὸν ὁποῖον ἀποβάλλουν οἱ πωρούμενοι ἐν τῇ κακίᾳ.

Ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ 10 στίχου καὶ ἑξῆς μαρτυρίαις τῆς Γραφῆς, τὰς ὁποίας παραθέτει ὁ Ἀπ., ὅπως ἀποδείξῃ καὶ ἐκ τῆς ἁγ. Γραφῆς, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ τῶν Ἰουδαίων μὴ ἐξαιρουμένων, εἶνε ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν, μόνον αἱ τῶν στίχων 10—13 ἔχουν γενικὸν χαρακτῆρα. Αἱ ἄλλαι ἀναφέρονται, ὡς ἐσημειώθη, εἰς ὡρισμένον κύκλον ἀνθρώπων. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι παραθέτων αὐτὰς ὁ Ἀπ. δὲν ἀναφέρει αὐτοβούλως εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ διαζωγραφεῖ δι᾽ αὐτῶν ζωηρότερον τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἐν τοῖς στίχ. 10—13 περιγραφομένου συνόλου τῶν ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὁποίους συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ τῶν στίχων 14 - 18. (συνεχίζεται)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

Τῇ 13ῃ τοῦ λήξαντος μηνός, μνήμῃ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βενιαμὶν Διακόνου τοῦ ἐκ Περσίδος, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. κ. Βενιαμὶν ὁ Α´ ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὸ σεπτὸν Πατριαρχικὸν Πρόσωπον ἐγένετο ἀντικείμενον ἐκδηλώσεων βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἰδιαζούσης εὐλαβείας καὶ στοργῆς ἀπὸ μέρους τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας, τοῦ εὐαγοῦς κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Συμπεσούσης τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου τῇ Κυριακῇ τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ζ´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἀφ' ἑσπέρας τε καὶ αὐθημερὸν ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, συγχοροστατησάντων Αὐτῇ ἐν τῇ θ. Λειτουργίᾳ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος κ. Μαξίμου, Δέρκων κ. Ἰωακείμ, Προύσης κ. Πολυκάρπου, Πριγκηπονήσων κ. Θωμᾶ, Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανοῦ, Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γενναδίου, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίου, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, Χριστουπόλεως κ. Μελετίου, Λαοδικείας κ. Δωροθέου καὶ Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανοῦ. Τὸν Ἑσπερινὸν καὶ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος μετὰ τοῦ Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Μελετίου. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας, ἐπηκολούθησε δεξίωσις ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν, ὅπου, παρόντων τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν, τοῦ ἐντιμ. Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Γ. Κούστα μετὰ τῶν Ὑποπροξένων κ. κ. Δ. Τσαγγρῆ καὶ Γ. Μπένση, τῶν Ὀφφικιάλων, τῶν μελῶν τοῦ ἐντίμου Νομικοῦ Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων, τοῦ Προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐντίμου Κεντρικῆς Ἐφορείας Σταυροδρομίου, τοῦ ἐνταῦθα Σέρβου Πρωθιερέως αἰδεσιμολ. κ. Πέτρου Χαϊδούκοβιτς, τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ ἐνταῦθα Σιναϊτικοῦ Μετοχίου, τοῦ ἱ. Κλήρου, Ἐφορειῶν καὶ Ἐφοροεπιτροπῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν λοιπῶν συνεκκλησιασθέντων ὁμογενῶν πάσης τάξεως, ὁ Α´ τῇ τάξει σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Μάξιμος προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὡς ἑξῆς:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Συνηγμένοι περὶ Σὲ μετὰ πάσης εὐλαβείας, γηθόσυνοι συνεορτάζομεν καὶ συμπανηγυρίζομεν ἐπὶ τοῖς ἀγομένοις σήμερον ἱεροῖς ὀνομαστηρίοις Σου. Καὶ ἐπιλαμβανομένη τῆς παρεχομένης εὐαρέστου ταύτης εὐκαιρίας, προέρχεται ἥ τε Ἱερὰ Ἀδελφότης καὶ ἡ εὐσεβὴς ὁμογένεια, καθ' ὑποχρέωσιν ἱεράν, εἰς ἐκδήλωσιν ἀκραιφνῶν αἰσθημάτων τιμῆς καὶ σεβασμοῦ πρὸς Σέ, τὸν ἐγκεχειρισμένον ἄνωθεν την ὑπάτην πνευματικὴν ὑπουργίαν καὶ ἰθύνοντα τοὺς οἴακας τοῦ παγκοίνου σκάφους τῆς Ἐκκλησίας ἐν μέσῳ πελάγους ἀνεμιζομένου καὶ συνταρασσομένου ὑπὸ κυμάτων πολλῶν καὶ ἀνέμων σφοδρῶν. Ἐν τοῖς παγχαλέποις δὲ τούτοις καιροῖς μυρίων ὅσων ἐν τῷ κόσμῳ δυσχερειῶν καὶ δεινῶν ἡ Σὴ Σεπτὴ Κορυφή, ἐρηρεισμένη ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς πίστεως καὶ τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν παραδόσεων, εὐελπιστοῦμεν ὅτι αἰσίως καὶ ἀπροσκόπτως συνεχίσει τὸ εὐαγγελικὸν ἔργον καὶ τὴν πανίερον Πατριαρχικὴν διακονίαν, εἰς εὐόδωσιν τοῦ θείου προορισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο καὶ νῦν ὑποβάλλων τὰς εὐλαβεῖς καὶ ἐγκαρδίους ἑορτίους προσρήσεις τῆς τε Ἱεραρχίας, τοῦ εὐαγοῦς κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος, ταύτην ἀναφέρω ἐξ ὀνόματος πάντων τὴν διάπυρον εὐχὴν πρὸς τὸν Ἐπουράνιον Πατέρα καὶ Θεὸν πάσης Παρακλήσεως, ὅπως ἔχῃς ζωὴν πολυχρόνιον καὶ εἰρηνικὴν καὶ ἐνισχυόμενος ὑπὸ τῆς πανσθενοῦς θείας χάριτος φυλάττῃς ἀλύμαντον τὴν τιμιωτάτην παρακαταθήκην τῆς Πανσέπτου ταύτης Κιβωτοῦ, προΐστασαι καλῶν καὶ ὁσίων ἔργων καὶ καθοδηγῇς τὴν θεότευκτον ὁλκάδα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εἰς ὅρμους σωτηριώδεις, εἰς δόξαν τοῦ Οὐρανίου Αὐτῆς Νυμφίου, τοῦ Θείου Λυτρωτοῦ ἡμῶν Χριστοῦ. Ἀμήν.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσεῖπε τὰ ἀκόλουθα:

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοὶ καὶ λοιπὴ ἐρίτιμος ὁμήγυρις,

Μετὰ χαρᾶς καὶ τιμῆς χαιρετίζομεν τὴν παρουσίαν ὑμῶν κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν ὀνομαστηρίων ἡμῶν. Μετ' ἄκρας συγκινήσεως ἐνωτισάμεθα τὰ ἀδελφικὰ καὶ ἐγκάρδια συγχαρητήρια ὑμῶν, ἅτινα προεθυμήθητε νὰ ὑποβάλητε διὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἁγίου Ἀδελφοῦ Χαλκηδόνος. Ἡ ὡραία προσλαλιὰ αὐτοῦ, πλήρης γλαφυρότητος, διηνθισμένη καλλιεπείᾳ καὶ καλαισθησίᾳ, λίαν εὐαρέστως διέθετο τὴν ψυχὴν ἡμῶν καὶ ἀσμένως ἐκφράζομεν τὴν βαθυτάτην εὐχαριστίαν ἡμῶν, ἀνταποκρινόμενοι ἐξ ἴσου εἰς τὰ αἰσθήματα ὑμῶν ἐν πάσῃ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ τιμῇ. Διαβλέπομεν ἐν αὐτοῖς ἄδολον καὶ ἀκραιφνῆ εἰλικρίνειαν μετὰ ἀξιοζήλου προθυμίας ἐν πάσῃ συνεργασίᾳ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας, ἣν οἱ πάντες ἐκλήθημεν νὰ ὑπηρετήσωμεν ἐν ἀληθινῇ ἀφοσιώσει, μὴ ὀρρωδοῦντες πρὸς τὴν ἀντιξοότητα τῶν περιστάσεων. Τὰ αἰσθήματα ὑμῶν ἀποπνέουσι τὸ ἄρωμα τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης πρὸς ἀλλήλους καὶ τῆς εὐλαβοῦς ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ καθῆκον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἧς θεματοφύλακες καὶ φρουροὶ τῶν παραδόσεων ἐτάχθημεν, συνύπατοι ἐν τῇ διοικήσει αὐτῆς εὑρεθέντες.

Εὐχαριστοῦντες καὶ αὖθις ὑμᾶς, εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν τὰ κράτιστα ἑνὶ ἑκάστῳ. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἀγάπης δῴη τῷ κόσμῳ τὴν εἰρήνην, ἐξαποστέλλων τὰ ἐλέη Αὐτοῦ πλούσια ἐπὶ πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην, ἐπιβλέπων καὶ ἐπὶ τὴν εὐγενῆ ταύτην χώραν, ἐν ᾗ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, καὶ πληθύνων τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν αὐτῆς, ἧς τοὺς οἴακας χειρίζεται ἔμφρων Κυβερνήτης ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ λαοφιλὴς Πρόεδρος Ἰσμὲτ Ἴνονου.

Εὐθὺς ἐν συνεχείᾳ προσῆλθον ἐν σώματι οἱ Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοὶ Ὑπάλληλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ ὑπέβαλον τὰ εὐλαβῆ σέβη αὐτῶν, ἡγουμένου αὐτῶν καὶ ἀπὸ μέρους αὐτῶν προσφωνήσαντος τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Ἀδαμαντίου ὡς ἀκολούθως:

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Ἡ εὐλογία τοῦ Παναγάθου Θεοῦ προέφθασε καὶ πάλιν ἡμᾶς ἐν χρηστότητι καὶ χαρᾷ, καὶ ἰδοὺ ἡ Ἁγία Μήτηρ Ἐκκλησία, ἑόρτιον περιβεβλημένη στολήν, ἐν δοξολογίαις πρὸς τὸν Οὐράνιον αὐτῆς Δομήτορα πανηγυρίζει τὴν ἐπέτειον τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος τοῦ τὸν πανίερον αὐτῆς Θρόνον κοσμοῦντος Παναγιωτάτου καὶ Θειοτάτου Προκαθημένου αὐτῆς.

Καὶ εἶναι ἡ σημερινὴ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας χαρὰ κοινὴ τῶν ἁπανταχοῦ τέκνων αὐτῆς, τῶν ὁποίων ἡ διάνοια εὐλαβὴς στρέφεται κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην ἐπέτειον πρὸς τὴν γερασμίαν μορφὴν τοῦ κοινοῦ ὑπάτου πνευματικοῦ Πατρὸς καὶ τῆς νοερᾶς ταύτης καὶ θεοδμήτου ὁλκάδος σοφοῦ καθηγεμόνος, καὶ ἡ καρδία ἀναλύεται εἰς εὐγνώμονα μὲν πρὸς τὴν Θείαν Ἀγαθωσύνην εὐχαριστίαν, ὅτι ἐν ὑγείᾳ διατηρεῖ τὴν θεοτίμητον Αὐτῆς Κορυφὴν καὶ ἐνισχύει ἐν ταῖς βαρείαις εὐθύναις τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτῆς Θρόνου, εἰς διάθερμον δ' ἅμα εὐχὴν ὅπως ἡ πανσθενουργὸς χάρις τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς μὴ ἀπολείπῃ εὐλογοῦσα καὶ πληθύνουσα τὰς ἡμέρας τῆς πολυτίμου ζωῆς τῆς Ἁγιωσύνης Αὐτῆς.

Τὴν πρὸς τὸν Πανάγαθον εὐχαριστίαν καὶ εὐχὴν ταύτην κατ' ἐξοχήν, Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀπευθύνῃ καὶ πάντοτε μὲν ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ἡμέραν τῶν σεπτῶν ὀνομαστηρίων Αὐτῆς, ἡ Πατριαρχικὴ Αὐτῆς Αὐλή, πάντες ἡμεῖς οἱ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ θεράποντες Αὐτῆς, οὐ μόνον διότι ἡμεῖς, ὡς ἐγγύτεροι τῆς πατρικῆς Αὐτῆς καρδίας, αἰσθανόμεθα πλειότερον νὰ ἐφαπλῶται ἱλαρὰ πάντοτε ἐφ' ἡμᾶς, πάντας ὁμοῦ καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον, ἡ θαλπωρὴ τῆς φιλοστοργίας Αὐτῆς, ἧς τὰς ἱερὰς ἐκδηλώσεις εὐγνωμόνως δέχεται καθ' ἑκάστην καὶ σύμπαν τὸ εὐσεβὲς Αὐτῆς ποίμνιον, ἀλλὰ καὶ διότι, ηὐλογημένοι παρὰ Κυρίου νὰ ἐκπληρῶμεν τὴν ταπεινὴν ἡμῶν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Ἱερῷ Κέντρῳ ὑπὸ τὴν ἄμεσον Αὐτῆς ἐντολήν, ἐκ τοῦ ἐγγὺς παρακολουθοῦμεν νυχθημερὸν τὸ ὑπὲρ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τίμιον ἔργον Αὐτῆς καὶ εἴμεθα μάρτυρες τῆς ἱερᾶς διακονίας, ἣν ἐν πνεύματι παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως, καταναλίσκουσα Ἑαυτὴν

ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ καθήκοντος, ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης ἐκπληροῖ εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ τὰ πάντα ἐφορῶντος καὶ ἐποικοδομοῦντος Παναγάθου Θεοῦ.

Δέχθητι εὐμενῶς, Παναγιώτατε, τὴν ἐγκάρδιον ταύτην συγχαρητήριον πρόσρησιν τῶν ταπεινῶν θεραπόντων Σου καὶ ἀντίδος ἡμῖν τὴν θεόδεκτον εὐλογίαν Σου.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξέφρασε εἰς ἀπάντησιν τὴν εὐαρέσκειαν Αὐτῆς ἐπὶ τοῖς ὑποβληθεῖσιν αἰσθήμασι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ δηλώσασα ὅτι ἀπόδειξιν τῆς πρὸς τὸ σεπτὸν Αὐτῆς Πρόσωπον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εὐλαβείας καὶ στοργῆς τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς θεωρεῖ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὸν ζῆλον, ἅτινα ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ ἰδίου καθήκοντος ἕκαστος ἐπιμαρτυρεῖ, ἐπελήφθη τῆς εὐκαιρίας ἵνα καὶ δημοσίᾳ ἐπαινέσῃ καὶ εὐλογήσῃ τὸ ἔργον τῶν Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν Ὑπαλλήλων τῆς Αὐλῆς.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν Ὀνομαστηρίων Αὐτῆς ἐδέχθη συγχαρητήρια τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου καὶ πλείστων ἐκ τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν ὁμογενῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐπίσης αὐτοπροσώπως προσελθόντες ἢ διὰ γραμμάτων καὶ τηλεγραφημάτων συνεχάρησαν οἱ ἐνταῦθα ὀρθόδοξοι Γενικοὶ Πρόξενοι, ὁ ἐντιμ. κ. Θ. Παπαζιὰν ἀπὸ μέρους τοῦ Πολωνικοῦ Προξενείου, ὁ Ἀγγλικανὸς Πρωθιερεὺς αἰδεσιμολ. κ. Αὐγουστῖνος Ὄκλεϋ, οἱ Ἱερατικῶς Προϊστάμενοι μετὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ τῶν Προδρείων τῶν Φιλανθρωπικῶν Σωματείων τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ πλεῖστοι τῶν ἐνταῦθα ἐγκρίτων ὁμογενῶν.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Π)χικαὶ Χοροστασίαι.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον, εὐλαβεῖ παρακλήσει τῶν οἰκείων ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν, μεταβᾶσα ἐχοροστάτησε: τῇ Κυριακῇ, 6ῃ τοῦ μηνός, ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ Ἁγ. Φωκᾶ Μεσαχώρου, καὶ τῇ Κυριακῇ, 27ῃ τοῦ μηνός, ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἐν Ξυλοπόρτῃ, εὐλογήσασα ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ ἐν ταῖς ἐνορίαις ταύταις εὐσεβὲς ποίμνιον, τὸ ὁποῖον ἀθρόον συρρεῦσαν ἐξεδήλωσε τὰ πρὸς τὸ σεπτὸν Πρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος αἰσθήματα τῆς βαθείας εὐλαβείας καὶ υἱϊκῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὰς Πατριαρχικὰς ταύτας χοροστασίας, τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ πανοσιολ. Δευτερεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Μελέτιος.

— Τῇ Κυριακῇ 20ῃ τοῦ μηνός, ἡμέρᾳ τῆς ἐνταῦθα γενομένης γενικῆς Ἀπογραφῆς, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἤκουσε τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Μ. Βρεττανίας παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι. Ὁ Ἐξοχώτατος ἐν Ἀγκύρᾳ πρεσβευτὴς τῆς Μ. Βρεττανίας Sir Knatchbull Hugessen

μετὰ τῆς λαίδης Hugessen εὑρισκόμενοι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Πόλει, ἐπεσκέφθησαν τῇ 14ῃ τοῦ μηνὸς περὶ ὥραν 11ην τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ὑπέβαλον τὰ σέβη αὐτῶν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι. Τὴν Α. Ἐξοχότητα συνώδευον ὁ ἐνταῦθα Ἀγγλικανὸς πρωθιερεὺς αἰδεσιμολογιώτατος κ. Αὐγουστῖνος Ὄκλεϋ καὶ ὁ γ' Γραμματεὺς τῆς Πρεσβείας κ. Pek.

Τῇ Α. Ἐξοχότητι, ἐπισκεπτομένῃ τὰ Πατριαρχεῖα τὸ α' ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτῆς, ἐγένετο ἡ προσήκουσα, κατὰ τὴν τάξιν, ὑποδοχή, ἐδέχθη δὲ αὐτὴν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τῷ ἐπισήμῳ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ. Παρευρίσκοντο ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ὁ Ἄρχων Μ. Διερμηνεύς, ἐκπληρῶν χρέη διερμηνέως.

Ὁ κ. Πρεσβευτὴς ὑποβάλλων τὰ βαθύτατα σέβη αὐτοῦ ἐτόνισε τὴν τιμὴν καὶ χαρὰν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει καὶ ὑποδοχῇ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καὶ ἰδιαιτέρως ἐξέφρασε τὰ συγχαρητήρια αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν προτεραίαν ἑορτασθείσῃ ἐπετείῳ τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος Αὐτῆς, μετὰ ἡμίωρον δὲ παρ' Αὐτῇ παραμονήν, ἐπεσκέφθη τὸν Πατριαρχικὸν Οἶκον, τὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν καὶ τὸ Πατριαρχικὸν Σκευοφυλάκιον καὶ ἀνεχώρησε προπεμφθεὶς μετὰ τῶν νενομισμένων τιμῶν.

Αὐθημερόν, περὶ ὥραν 16ην, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, μεταβᾶσα εἰς τὴν ἐνταῦθα Ἀγγλικὴν Πρεσβείαν ἐν συνοδείᾳ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως καὶ τῆς λοιπῆς Ἀκολουθίας Αὐτῆς, ἀντεπεσκέφθη, κατὰ τὴν τάξιν, τὴν Α. Ἐξοχότητα, γενομένη δεκτὴ καὶ προπεμφθεῖσα μετ' ἐκδηλώσεων βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἰδιαζουσῶν τιμῶν.

Ὀνομαστήρια

Τοῖς κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑορτάσασι τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν Μακαριωτάτῳ Μητροπολίτῃ Βαρσοβίας κ. Διονυσίῳ καὶ σεβ. Μητροπολίταις Μηθύμνης Διονυσίῳ, Γρεβενῶν Γερβασίῳ, Μιτυλήνης Ἰακώβῳ, Ἴμβρου καὶ Τενέδου Ἰακώβῳ καὶ Μεγαρίδος Ἰακώβῳ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ Πατριαρχικῶν γραμμάτων.

Ἐπισκέψεις

—Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη τῇ 28ῃ τοῦ λήξαντος μηνός, προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ Πρίγκηψ Πέτρος τῆς Ἑλλάδος, διατρίβων ἀπό τινος ἰδιωτικῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Πόλει, καὶ ὑπέβαλε τὰ σέβη αὐτοῦ.

Τὴν Α. Ὑψηλότητα τὸν Πρίγκηπα ἀντεπεσκέφθη τὴν ἐπαύριον ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος, ἀποχαιρετίσας καὶ ἐπὶ τῇ αὐθημερὸν ἀναχωρήσει αὐτοῦ.

— Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα: τῇ 22ᾳ τὸν ἐνταῦθα ἐντιμ. Γενικὸν Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος κ. Γεώργιον Κούσταν, λαβόντα τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότηνος ἐπὶ τῇ ἐπ' ὀλιγοημέρῳ ἀδείᾳ ἀναχωρήσει αὐτοῦ εἰς Ἑλλάδα, — τῇ 8ῃ, τὴν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐνταῦθα διεξαχθέντων Βαλκανικῶν Ἀγώνων ἐπισκεφθεῖσαν τὴν ἡμετέραν πόλιν Ἑλληνικὴν Ἀθλητικὴν Ὁμάδα, προσελθοῦσαν ἐν σώματι εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ὑποβαλοῦσαν τὰ σεβάσματα αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ προεδρείου τοῦ ΣΕΓΑΣ —τῇ 7ῃ τὸν ἐν Ἀδριανουπόλει Ἕλληνα πρόξενον ἐντιμ. κ. Μιχ. Παπαδόπουλον, —τῇ 9ῃ τὸν ἐκ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενῶν ἐντιμ. κ. Ἰωάννην Καζούλην, —τῇ 27ῃ τὸν ἐντιμ. κ. Ἠλίαν Ἠλιάσκον ἐν συνοδείᾳ τῶν εὐγενεστάτων κυριῶν Ἠλιάσκου καὶ Λιάμπεη, — καὶ τῇ 31ῃ, τὸν ἐνταῦθα Ὑποπρόξενον τῆς Ἑλλάδος ἐντιμ. κ. Δημ. Τσαγγρῆν.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἱερὰ Μονὴ τῶν Βλατάδων. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, ὀνομάσασα Προηγούμενον τὸν τέως Ἡγούμενον τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῶν Βλατάδων κ. Ἰωακεὶμ Ἰβηρίτην, διώρισε καὶ κατέστησεν Ἡγούμενον τὸν πανοσιολ. Ἀρχιμ.

κ. Παγκράτιον Ἰβηρίτην, ὅστις, ἐφοδιασθεὶς διὰ τῶν νενομισμένων Ἀποκαταστατηρίων σεπτῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων, ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς.

Ἅγιον Ὄρος. Κριθείσης συνοδικῶς ὑποθέσεως τοῦ ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας μοναχοῦ Δαμασκηνοῦ ἐπὶ τῇ βάσει διαβιβασθέντος τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ φακέλλου, καθῃρέθη οὗτος ἀπὸ τῆς μοναχικῆς ἰδιότητος, ἐγκριθείσης καὶ τῆς ἀπορρασώσεως αὐτοῦ.

Ἡ ὡς ἄνω ἀπόφασις ἀνεκοινώθη διὰ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τῇ ἐνδιαφερομένῃ Ἱερᾷ Μονῇ, ἀνηγγέλθη δὲ διὰ γράμματος καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος.

Κανόνιον. Καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς οἰκείας Ἐπιτροπῆς, ὑπεβλήθη τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ ἐνεκρίθη τὸ Κανόνιον τοῦ προσεχοῦς σωτηρίου ἔτους 1941.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δι' ἀναγκαστικοῦ νόμου ὑπ' ἀρ. 2507, κατηργήθη ἀπὸ τοῦ σχολ. ἔτους 1940-41 ἡ παρὰ τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Ὀρφανοτροφείῳ Βουλιαγμένης λειτουργοῦσα Προπαρασκευαστικὴ Ἱερατικὴ Σχολή, τῶν μαθητῶν αὐτῆς ἐγγραφομένων εἰς τὴν Σιβιτανίδειον Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν ἄνευ ἐξετάσεων, ὡς καὶ ἄνευ διαγραφῆς αὐτῶν ἐκ τῆς ἰδιότητος τῶν τροφίμων τοῦ ὡς ἄνω Ὀρφανοτροφείου.

— Διὰ παρομοίου νόμου ὑπ' ἀρ. 2506, ἱδρύθη ἐν τῇ ἱ. μονῇ Πυθαρίου τῆς ἱ. Μητροπόλεως Μιτυλήνης ***ἐκκλησιαστικὸν σωφρονιστήριον,*** εἰς ὃ θὰ ἐγκλείωνται οἱ εἰς σωματικὸν περιορισμὸν ἐν μονῇ καταδικαζόμενοί ὑπὸ τῶν ἐκκλ. δικαστηρίων κληρικοὶ καὶ μοναχοί.

— Διὰ παρομοίου νόμου ὑπ' ἀρ. 2553 ἱδρύονται: 1ον) ***ἓξ ἱερατικαὶ σχολαί,*** τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς εἶνε ἡ ἱερατικὴ κατάρτισις τῶν μελλόντων νὰ ἱερωθῶσι καὶ καταταχθῶσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος. Αἱ σχολαὶ αὗται θὰ λειτουργήσωσιν ἀπὸ τοῦ παρόντος σχολικοῦ ἔτους εἰς τὰς πόλεις: Ἀθήνας, Βόλον, Ἰωάννινα, Θεσσαλονίκην, Κομοτινὴν καὶ Χανιὰ Κρήτης. 2ον) ***δύο ἐκκλησιαστικαὶ σχολαί,*** μία ἐν Κορίνθῳ καὶ ἑτέρα ἐν τῇ ἱ. μονῇ Ἁγίας Ἀναστασίας (Κασσανδρείας), ἑξατάξιοι, μετ' ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων, ἀλλὰ καὶ μετ' ἁρμοζούσης εἰς τὸν ἰδιαίτερον τῶν σχολῶν τούτων χαρακτῆρα παρεκκλίσεως, 3ον) παρὰ τῷ ἱδρύματι τῆς Ριζαρείου σχολῆς καὶ δαπάναις τούτου ἱδρύεται καὶ λειτουργεῖ ἑξατάξιος ἐκκλησιαστικὴ σχολὴ καὶ διτάξιον ἐκκλησιαστικὸν λύκειον, ἀμφότερα ὑπὸ ἑνιαίαν διεύθυνσιν καὶ 4ον) καταργοῦνται τὰ ἱεροδιδασκαλεῖα Κορίνθου καὶ Ριζαρείου σχολῆς, ἐξαιρέσει τοῦ ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς, ὡς καὶ αἱ πεντατάξιοι ἱερατικαὶ σχολαί.

— Διὰ παρομοίου νόμου ὑπ' ἀρ. 2567 ὁρίζεται ὅτι δύναται νὰ παρατείνηται ἡ θητεία ἑνὸς ἢ δύο τῶν συνοδικῶν μελῶν τῆς ληξάσης συνοδικῆς περιόδου.

— Γενομένων κανονικῶν ψήφων πρὸς πλήρωσιν τῆς χηρευούσης Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς προέκρινε τὸν πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτην Δωρόθεον Παλλαδινόν, ἱεροκήρυκα Πατρῶν. Ἡ χειροτονία αὐτοῦ εἰς ἀρχιερέα ἐγένετο τῇ 29 μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Μακαρ. ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσάνθου, συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Δράμας, Μονεμβασίας, Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ Ἠλείας.

— Ἡ ἱ. Σύνοδος ἀπετελέσθη διὰ τὴν ἀρξαμένην περίοδον ἐκ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Δράμας κ. Βασιλείου, Τρίκκης κ. Πολυκάρπου — ὧν ἡ θητεία παρετάθη ἐπὶ ἓν εἰσέτι ἔτος — Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, Ἐλασσῶνος κ. Καλλινίκου Χαλκίδος κ. Γρηγορίου καὶ Καρυστίας κ. Παντελεήμονος.

Ἀφίξεις

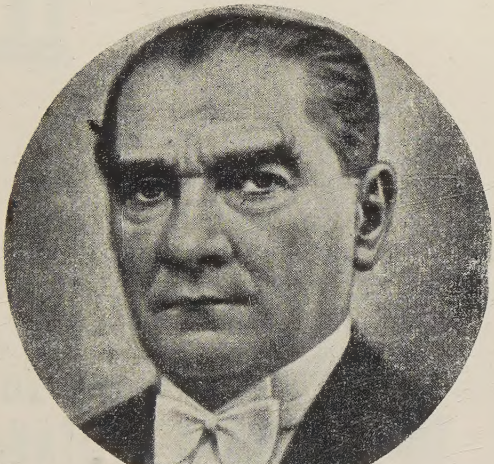
Ἐπανελθὼν ἐξ Ἑλλάδος ὅπου εἶχεν ἐπ' ἀδείᾳ μεταβῆ, ἀφίκετο ὁ σεβ. Μητροπολίτης Αἴνου κ. Γερμανὸς τῇ 19 τοῦ λήξαντος μηνός.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Πρό τινων ἡμερῶν ἀπεβίωσεν ἐν Μάντσεστερ τῆς Ἀγγλίας ὁ αἰδεσιμολογιώτατος Κωνσταντῖνος Καλλίνικος, ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς ἑλληνικῆς Κοινότητος τῆς εἰρημένης πόλεως. Ὁ ἀποθανὼν κληρικὸς ἦτο πεπροικισμένος μὲ φαντασίαν ποιητικὴν ὄχι τυχαίαν· ὢν δὲ εἰς ἄκρον φιλόπονος ἐξέδωκε ἀρκετὰ συγγράμματα, τρανὰ μαρτύρια τῆς πλήρους μορφώσεως καὶ τῆς πολυμαθείας του. Μεταξὺ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἀειμνήστου πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὸν Χριστιανικὸν Ναόν, μνημεῖον ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν γνώσεων. Ὡσαύτως ἄξιον καλῆς μνείας εἶναι καὶ τὸ ὀγκῶδες ἔργον του «ὁ ἱερὸς ψαλτὴρ» προϊὸν ἐμμόνου ἐργασίας καὶ ἐμπνευσμένης εὐσεβείας. Ἐδημοσίευσε καὶ ἄλλα ἀπολογητικοῦ καὶ ἄλλου περιεχομένου μελέτας, διακρινομένας καὶ δι' ἄλλα μὲν πλεονεκτήματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν γλαφυρότητα τοῦ ὕφους. Ὁ ἀεί-μνηστος Καλλίνικος, ἐκ τῶν ἀρίστων ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, διεκρίθη καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς ἱεροκῆρυξ καὶ ἱερεὺς καὶ κοινωνικὸς παράγων πρώτης τάξεως. Πολλοὶ ἀκόμη ἐνθυμοῦνται ἐν Πέραν καὶ ἐν Κοντοσκαλίῳ τὰ ἄριστα καὶ πρακτικώτατα Κυριακὰ μαθήματα τοῦ Καλλινίκου. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐτίμησεν αὐτόν, ἔγγαμον ὄντα, διὰ τοῦ ἱστορικῆς ἀξίας ὀφφικίου τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου, τὸ δὲ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος του, ἀνεκήρυξεν αὐτὸν ἐπίτιμον διδάκτορα αὐτοῦ.

Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κληρικοῦ τούτου χάνει ἡ Ἐκκλησία ἕνα ἄριστον ἐργάτην δὲν θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς ἓν κατὰ συνθήκην ψεῦδος, ἀλλ' ἁπλῶς θὰ ἐκφράσωμεν μίαν ἀλήθειαν.

† Η. Γ.

Ο ΑΙΩΝΙΟΣ ΑΡΧΗΓΟΣ